

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΔΙΕΘΝΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:

«ΔΙΕΘΝΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ»

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΝΟΤΙΑ ΡΟΔΟ.**

ΚΥΠΡΙΑΔΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ

A.M.:20160135

ΑΘΗΝΑ

ΜΗΝΑΣ 2020

**MASTER'S COURSE IN:
INTERNATIONAL MEDICINE-HEALTH CRISIS MANAGEMENT**

POSTGRADUATE STUDY PROGRAM:

"DISASTER MEDICINE AND CRISIS MANAGEMENT"

NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS

MEDICAL SCHOOL

POSTGRADUATE DISSERTATION

**DEMONSTRATION OF KNOWLEDGE AND
BEHAVIORS IN DISASTER MANAGEMENT OF
SECONDARY EDUCATION STUDENTS IN
SOUTHERN RHODES.**

KYPRIADI STAMATIA

R.N.:20160135

ATHENS

MONTH 2020

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΚΡΙΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Της Μεταπτυχιακής Φοιτήτριας Κυπριάδη Σταματίας

Εξεταστική Επιτροπή

- Πικουλής Εμμ., Επιβλέπων
- Γεωργόπουλος Σ., Μέλος
- Καραβοκυρός Ι., Μέλος

Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή η οποία ορίσθηκε απο την ΓΣΕΣ της Ιατρικής Σχολής του Παν. Αθηνών Συνεδρίαση τηςης 20... για την αξιολόγηση και εξέταση τ... υποψηφίου κ..., συνεδρίασε σήμερα .../.../....

Η Επιτροπή **διαπίστωσε** ότι η Διπλωματική Εργασία τ. Κ... με τίτλο.....

.....
.....

....., είναι πρωτότυπη, επιστημονικά και 18 τεχνικά άρθρα και η βιβλιογραφική πληροφορία ολοκληρωμένη και εμπειρισταωμένη.

Η εξεταστική επιτροπή αφού έλαβε υπ' όψιν το περιεχόμενο της εργασίας και τη συμβολή της στην επιστήμη, με ψήφους προτείνει την απονομή στον παραπάνω Μεταπτυχιακό Φοιτητή την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Master's).

Στην ψηφοφορία για την βαθμολογία ο υποψήφιος έλαβε για τον βαθμό «ΑΡΙΣΤΑ» ψήφους, για τον βαθμό «ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ» ψήφους, και για τον βαθμό «ΚΑΛΩΣ» ψήφους Κατά συνέπεια,

απονέμεται ο βαθμός «(Αριστα/Λίαν Καλώς/Καλώς)&
(Βαθμός).....».

Τα Μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής

-Επιβλέπων
(Υπογραφή)_____
-Μέλος
(Υπογραφή)_____
-Μέλος
(Υπογραφή)_____

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αποτύπωση γνώσεων και συμπεριφορών στη διαχείριση καταστροφών των μαθητών ιδρυμάτων Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη Νότια Ρόδο.

Εισαγωγή

Το σχολείο Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Νότιας Ρόδου βρίσκεται στο χωριό του Γενναδίου και εξυπηρετεί μαθητές από την ευρύτερη περιοχή. Ανήκει στις απομακρυσμένες περιοχές. Σκοπός της εργασίας είναι να αποτυπωθεί η ενημέρωση των μαθητών του σχολείου σχετικά με τις ενέργειες αντιμετώπισης μιας μαζικής καταστροφής.

Υλικό και μεθοδολογία

Εργαλείο της μελέτης αποτέλεσε ειδικά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο 57 ερωτήσεων που στάλθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους μαθητές του σχολείου του Γενναδίου (225).

Αποτελέσματα

Το 1/3 των μαθητών ενημερώνεται για την ασφάλεια του σε περίπτωση μαζικής καταστροφής από τους γονείς, ενώ το 1/2 των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι σπάνια γίνεται σχετική ενημέρωση στο σχολείο τους. Τα 3/4 των παιδιών σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης είναι πρόθυμα να βοηθήσουν και το 40% θα παρακολουθούσε κάποια εκπαίδευση σχετικά με τη διαχείριση των μαζικών καταστροφών.

Συμπεράσματα

Η μελέτη για το βαθμό ενημέρωσης των μαθητών είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση μιας καταστροφής σε ώρες διδασκαλίας. Η σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση των μαθητών θα οδηγήσουν στην αύξηση της ασφάλειας των παιδιών που φοιτούν στο σχολείο.

Λέξεις- κλειδιά

Μαζικές καταστροφές, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Νότια Ρόδος, επαρχία

ABSTRACT

DEMONSTRATION OF KNOWLEDGE AND BEHAVIORS IN DISASTER MANAGEMENT OF SECONDARY EDUCATION STUDENTS IN SOUTHERN RHODES.

Background

The Secondary School of South Rhodes is located in the village of Gennadi and serves students from the wider area. It belongs to remote areas. The aim of this study is to capture the information of the students of the school about the response actions of a mass disaster.

Methods

The tool of the study was a specially designed questionnaire of 57 questions that was sent via e-mail to the students of the school of Gennadi (225).

Results

Almost 1/3 of the students are informed about their safety in case of a massive disaster by their parents, 50% of the participants stated that their school is rarely informed them. $\frac{3}{4}$ of children in case of emergency are willing to help and 40% would attend some training on mass disaster management.

Conclusions

The evaluation of the degree of student awareness is vital to effectively managing a disaster in teaching hours. Proper information and education of students will increase the safety of children attending school.

Keywords

Mass Disasters, Secondary Education, South Rhodes, remote areas

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπον καθηγητή μου, κύριο Καλογερόπουλο Αθανάσιο, για τη στήριξη και την συνεχή καθοδήγησή του καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου, καθώς και για την υπομονή του, ώστε να ολοκληρωθεί με επιτυχία η παρούσα εργασία.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον σύζυγό μου, Παναγιώτη, και τους γονείς μου, Σπύρο και Ασπασία, για την ηθική και ψυχολογική υποστήριξη που μου παρείχαν σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και κατά το διάστημα της συγγραφής της διπλωματικής μου και τους αφιερώνω αυτή την εργασία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
---------------	---

A. ΟΙ ΜΑΖΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

1. Ορισμός και γενικά χαρακτηριστικά
 - 1.1. Τροχαία ατυχήματα
 - 1.2. Σεισμός
 - 1.3. Πλημμύρες
 - 1.4. Τρομοκρατικές ενέργειες
 - 1.5. Πυρκαγιά
2. Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην αντιμετώπιση των μαζικών καταστροφών
 - 2.1. Σεισμός στο σχολείο
 - 2.1.1. Ενέργειες πριν το σεισμό
 - 2.1.2. Ενέργειες κατά τη διάρκεια του σεισμού
 - 2.1.3. Ενέργειες μετά το τέλος του σεισμού
 - 2.2. Πλημμύρα στο σχολείο
 - 2.2.1. Ενέργειες πριν από μια πλημμύρα
 - 2.2.2. Ενέργειες κατά τη διάρκεια μιας πλημμύρας
 - 2.2.3. Ενέργειες μετά την πλημμύρα
 - 2.3. Τρομοκρατική ενέργεια στο σχολείο
 - 2.3.1. Ενέργειες πριν από την τρομοκρατική επίθεση
 - 2.3.2. Ενέργειες κατά τη διάρκεια τρομοκρατικής επίθεσης
 - 2.3.3. Ενέργειες μετά την τρομοκρατική επίθεση
 - 2.4. Εκδήλωση πυρκαγιάς στο σχολείο
 - 2.4.1. Ενέργειες πριν από την εκδήλωση πυρκαγιάς

- 2.4.2. Ενέργειες κατά την εκδήλωση πυρκαγιάς
 - 2.4.3. Ενέργειες μετά την κατάσβεση μιας πυρκαγιάς
 - 3. Απομακρυσμένες περιοχές και μαζικές καταστροφές
 - 3.1. Γενικά στοιχεία για την Ελλάδα και τα νησιά της
 - 3.1.1. Η Γεωγραφία της Ελλάδας
 - 3.1.2. Τα νησιά της Ελλάδας
 - 3.1.3. Τα Δωδεκάνησα
 - 3.1.4. Το νησί της Ρόδου
 - 3.1.5. Η Νότια Ρόδος
 - 3.2. Οι Υπηρεσίες Υγείας του νησιού

**Β. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ
ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ**

1. Σκοποί και στόχοι
2. Υλικό και Μεθοδολογία
3. Αποτελέσματα
4. Συμπεράσματα
5. Συζήτηση - Προτάσεις

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μαζικές καταστροφές είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο που απασχολεί όλους τους τομείς μιας κοινωνίας, καθώς έχει πολλαπλές επιπτώσεις στην ευημερία και την καλή λειτουργία της κοινότητας. Σε μία μαζική καταστροφή οι ανάγκες είναι πολύ περισσότερες από τους πόρους που διαθέτει η κοινωνία για την αντιμετώπισή της. Η παιδεία και η σωστή πληροφόρηση είναι το «όπλο» για την αντιμετώπιση ενός συμβάντος με πολλαπλά θύματα, όπως φαίνεται από έρευνες που έχουν γίνει σε σχολεία του εσωτερικού και του εξωτερικού και εξετάζουν την πολυπλοκότητα και τη σημασία του ρόλου του σχολείου στην ευρύτερη κοινότητα σε μια περίοδο κρίσης [1].

Σημαντικός αριθμός ερευνών που έχουν γίνει σε παγκόσμιο επίπεδο αφορά την ανάπτυξη σχεδίων δράσης για την διαχείριση συμβάντων μαζικών καταστροφών κυρίως σε επιχειρήσεις είτε δημόσιες είτε ιδιωτικές. Επίσης, έρευνες έχουν απασχολήσει αρκετά την εκπαιδευτική κοινότητα τόσο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας Βαθμίδας, ενώ αρκετά περιορισμένη είναι η έκταση σε έρευνες που να απευθύνονται σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου για θέματα διαχείρισης μαζικών καταστροφών. Αυτό έδωσε ώθηση για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας που σκοπό έχει να μελετήσει μέσω μίας δειγματοληπτικής ποσοτικής έρευνας, τον βαθμό ενημέρωσης των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχολείου στη Νότια Ρόδο και συγκεκριμένα του σχολείου του Γενναδίου.

Το θέμα που αφορά τη διαχείριση κρίσεων και μαζικών καταστροφών στα σχολεία έχει μεγάλο αντίκτυπο στην σχολική κοινωνία η οποία μπορεί να επηρεαστεί από πολλές παραμέτρους. Για το λόγο αυτό στην παρούσα

μελέτη εξετάζεται ο βαθμός ενημέρωσης των μαθητών για την ετοιμότητα, την πρόληψη, την αντιμετώπιση και τη διαχείριση συμβάντος που αφορά κυρίως σε φυσικές καταστροφές και σε τρομοκρατικές ενέργειες σε συγκεκριμένο σχολείο που εξυπηρετεί μαθητές από την ευρύτερη περιοχή της Νότιας Ρόδου.

A. ΟΙ ΜΑΖΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ως μαζική καταστροφή ορίζεται μια κατάσταση στην οποία μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα προκύπτει ένας μεγάλος αριθμός θυμάτων σχετικά με τις τρέχουσες δυνατότητες του συστήματος τόσο της προνοσοκομειακής όσο και της νοσοκομειακής φροντίδας αλλά και των άλλων υπηρεσιών παροχής βοήθειας και διάσωσης δηλαδή Αστυνομία, Πυροσβεστική, Στρατός, ΕΚΑΒ, Νοσοκομεία, Πολιτικές αρχές κ.ο.κ. [2].

Οι μαζικές καταστροφές, μπορεί να προκληθούν από πολλές αιτίες και να εκδηλωθούν με ποικίλες μορφές αντίστοιχα. Σε μια καταστροφή οι πόροι βρίσκονται σε δυσαναλογία με τις ανάγκες. Σε αυτό έρχεται να βοηθήσει η Ιατρική των καταστροφών που ασχολείται με την Επείγουσα Ιατρική και απαιτεί ετοιμότητα και άμεση αντιμετώπιση των σωματικών αλλά και των ψυχικών διαταραχών στο μέρος του συμβάντος αλλά και σε δεύτερο χρόνο στο Νοσοκομείο.

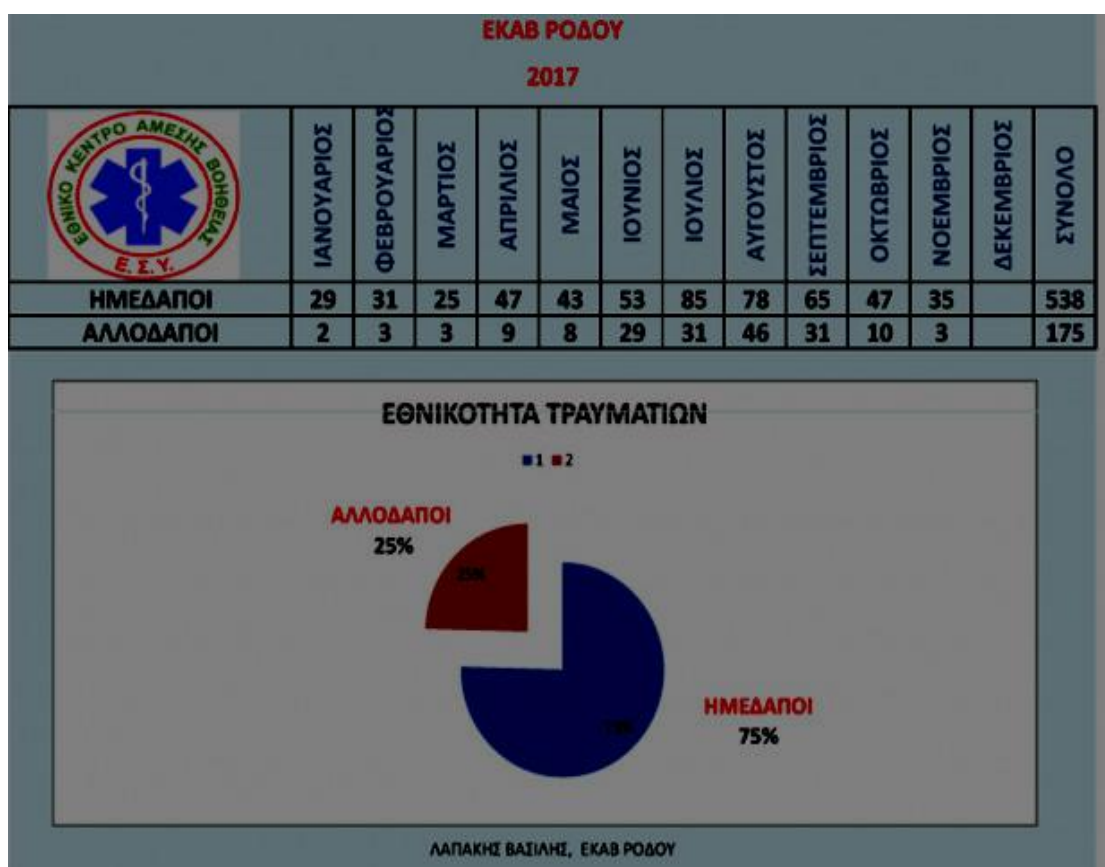
Οι μαζικές καταστροφές σε περιόδους ειρήνης μπορεί να οφείλονται σε τροχαία ατυχήματα που εμπλέκονται πολλά οχήματα ή τα μέσα μαζικής μεταφοράς, φυσικές καταστροφές όπως είναι ο σεισμός, η πλημμύρα, το τσουνάμι, η ηφαιστειακή έκρηξη, βιομηχανικά ατυχήματα, τρομοκρατικές ενέργειες καθώς και από βιολογικούς παράγοντες όπως είναι οι πανδημίες [2].

1.5. ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Τροχαίο ατύχημα ονομάζεται το ατύχημα στο οποίο εμπλέκεται τροχοφόρο όχημα [3] και λαμβάνει χώρα στο οδικό δίκτυο και μπορεί να εμπεριέχει υλικές ζημιές ή τραυματισμό ανθρώπων ή ζώων. Το τροχαίο δυστύχημα είναι το ατύχημα με σοβαρό τραυματισμό ή θάνατο [3]. Για να θεωρηθεί ένα τροχαίο ατύχημα ως μαζική καταστροφή πρέπει να υπάρχουν πολλαπλά θύματα.

Αυτό συμβαίνει όταν στο συμβάν έχουν εμπλακεί πολλά οχήματα ή μέσα μαζικής μεταφοράς.

Η Ρόδος είναι ένα νησί που έχουν καταγραφεί μεγάλα ποσοστά τροχαίων ατυχημάτων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με μία έρευνα του ΕΚΑΒ Ρόδου που παρουσίασαν σε μία ημερίδα με θέμα “Τροχαία ατυχήματα: Πρόληψη και Αντιμετώπιση” για το έτος 2017 από τον Ιανουάριο μέχρι το Νοέμβριο καταγράφηκαν 713 περιστατικά [4].

Εικόνα 1: Τραυματίες από τροχαίο ατύχημα το έτος 2017 (ΕΚΑΒ Ρόδου) [4]

Σύμφωνα με μια άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του Γενικού Νοσοκομείου Ρόδου για τα τροχαία ατυχήματα κατά την καλοκαιρινή περίοδο (Απρίλιο έως Οκτώβριο) του 2018, ο αριθμός των τραυματιών που προσήλθε στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών μετά από αναφερόμενο τροχαίο ατύχημα ήταν 953. Το 60% αυτού του συνόλου, σημειώνεται ότι είναι τροχαία ατυχήματα με δίκυκλο, το υπόλοιπο 30 % αντιστοιχεί σε τροχαία

ατυχήματα με αυτοκίνητο και σε παράσυρση πεζών. Επίσης, τους μήνες Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο τα τροχαία ατυχήματα στο νησί ήταν κατά μέσο όρο 205 ανά μήνα [5].

Από τις δύο παραπάνω έρευνες διαπιστώνουμε ότι στο νησί της Ρόδου κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, υπάρχει αισθητή αύξηση στον αριθμό των τροχαίων ατυχημάτων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αυτή την περίοδο το νησί επισκέπτονται εκατοντάδες τουρίστες για αναψυχή, πράγμα που σημαίνει ότι οι κάτοικοι του νησιού πολλαπλασιάζονται. Αυτό φαίνεται στην παρακάτω εικόνα, όπου καταγράφονται οι αφίξεις για όλο το έτος 2017 και 2018.

TRAFFIC DEVELOPMENT OVERVIEW

RODOS AIRPORT "DIAGORAS" - 2018 vs 2017

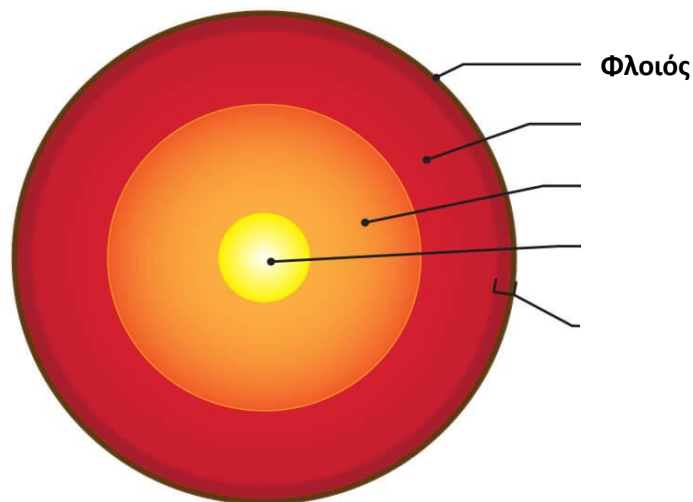
Passengers	Domestic			International			Total		
	Month	2018	2017	%Δ	2018	2017	%Δ	2018	2017
JANUARY	58,488	55,067	6.2%	198	119	66.4%	58,686	55,186	6.3%
FEBRUARY	53,263	51,981	2.5%	8	119	-93.3%	53,271	52,100	2.2%
MARCH	62,885	59,890	5.0%	10,149	2,124	377.8%	73,034	62,014	17.8%
APRIL	64,931	69,846	-7.0%	131,826	135,899	-3.0%	196,757	205,745	-4.4%
MAY	68,386	73,154	-6.5%	563,787	455,026	23.9%	632,173	528,180	19.7%
JUNE	72,534	80,636	-10.0%	787,816	715,602	10.1%	860,350	796,238	8.1%
JULY	91,162	93,614	-2.6%	961,753	918,562	4.7%	1,052,915	1,012,176	4.0%
AUGUST	93,213	96,386	-3.3%	963,393	933,293	3.2%	1,056,606	1,029,679	2.6%
SEPTEMBER	82,341	87,778	-6.2%	835,805	780,996	7.0%	918,146	868,774	5.7%
OCTOBER	69,346	77,418	-10.4%	470,775	477,848	-1.5%	540,121	555,266	-2.7%
NOVEMBER	56,007	62,435	-10.3%	12,034	12,948	-7.1%	68,041	75,383	-9.7%
DECEMBER	56,919	60,254	-5.5%	729	228	219.7%	57,648	60,482	-4.7%
TOTAL RHO	829,475	868,459	-4.5%	4,738,273	4,432,764	6.9%	5,567,748	5,301,223	5.0%

Εικόνα 2: επισκόπηση κυκλοφορίας έτους 2017 και 2018 στο αεροδρόμιο της Ρόδου «Διαγόρας» [6].

1.2. ΣΕΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.) ο όρος σεισμός αναφέρεται στην εδαφική δόνηση που γεννιέται κατά τη διατάραξη της μηχανικής ισορροπίας των πετρωμάτων που βρίσκονται στο εσωτερικό της γης και οφείλονται σε φυσικά αίτια. Ο σεισμός ή

εγκέλαδος, όπως αναφέρεται από την αρχαιότητα είναι ένα φυσικό φαινόμενο που μπορεί να προκαλέσει πολλές απώλειες τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και σε υλικά αγαθά. Η γη αποτελείται από 3 διαφορετικά στρώματα συνολικού πάχους 6.370km περίπου, το φλοιό, το μανδύα και τον πυρήνα. Ο φλοιός είναι το εξωτερικό στερεό στρώμα που καλύπτει την επιφάνεια της Γης και χωρίζεται σε ηπειρωτικό με μέσο πάχος τα 37km και τον ωκεάνιο με μέσο πάχος τα 7km. Το αμέσως επόμενο στρώμα της Γης είναι ο μανδύας, ο οποίος φτάνει σε βάθος τα 2.900km. Τέλος, κάτω από τον μανδύα βρίσκεται ο πυρήνας της Γης, ο οποίος διακρίνεται σε εξωτερικό και σε εσωτερικό. Ο εξωτερικός βρίσκεται σε υγρή κατάσταση, ενώ ο εσωτερικός έχει στερεή μορφή. Τα πετρώματα που κινούνται και δημιουργούν τους σεισμούς βρίσκονται στη λιθόσφαιρα. Ως λιθόσφαιρα χαρακτηρίζεται ένα στερεό δύσκαμπτο στρώμα μέσου πάχους 80km περίπου που αποτελείται από το στερεό φλοιό και το ανώτερο στερεό μέρος του μανδύα [7].

Η λιθόσφαιρα είναι ένα ασυνεχές τμήμα που αποτελείται από πολλά κομμάτια τα οποία καλύπτουν την επιφάνεια της Γης. Τα κομμάτια αυτά ονομάζονται λιθοσφαιρικές ή τεκτονικές πλάκες, οι οποίες συνεχώς κινούνται, γλιστρούν η μία πάνω στην άλλη και συγκρούονται μεταξύ τους. Κατά την κίνηση των πλακών, όπως αναφέρθηκε παραπάνω η μία πλάκα ακουμπάει πάνω στην

άλλη. Λόγω του ότι τα άκρα των πλακών είναι τραχιά τα άκρα των δύο πλακών κολλάνε μεταξύ τους, ενώ η υπόλοιπη πλάκα συνεχίζει να κινείται. Όταν η πλάκα κινηθεί αρκετά, τα άκρα ξεφλουδίζουν και τότε υπάρχει σεισμός [9].

Εικόνα 4: οι τεκτονικές πλάκες της Γης [πηγή: Ο.Α.Σ.Π.]

Το σύνολο των σεισμών εστιάζονται συνήθως στα όρια δύο λιθοσφαιρικών πλακών, δηλαδή στις περιοχές που συγκρούονται οι δυο πλάκες. Η Ελλάδα βρίσκεται στα όρια σύγκρουσης δύο μεγάλων τεκτονικών πλακών, της Ευρασιατικής και της Αφρικανικής και για το λόγο αυτό δημιουργείται ένα νησιωτικό τόξο, το οποίο αρχίζει από την Κεφαλλονιά, διέρχεται από την Πελοπόννησο και την Κρήτη και καταλήγει στη Ρόδο. Αυτό δικαιολογεί τον μεγάλο αριθμό των σεισμών που συμβαίνουν στη χώρα μας [10].

Παραδείγματα ισχυρών σεισμών που έγιναν στην Ελλάδα τα τελευταία 10 χρόνια είναι [11]:

- 8/06/2008, Ανδραβίδα, 6,5 Ρίχτερ
- 12/10/2013, Κρήτη, 6.4 Ρίχτερ
- 26/01/2014, Κεφαλλονιά, 6,1 Ρίχτερ
- 24/5/2014, Μεταξύ Σαμοθράκης-Λήμνου, 6.5 Ρίχτερ
- 17/11/2015, Λευκάδα, Λευκάδα, 6.5 Ρίχτερ
- 12/06/2017, Λέσβος, 6,1 Ρίχτερ
- 21/07/2017, Κως, 6,7 Ρίχτερ

Παραδείγματα φονικών σεισμός που έχουν γίνει στην Ελλάδα στο πέρασμα των χρόνων [12]:

- 16/02/1810, Κρήτη, 7,8 Ρίχτερ (2.500 θύματα)
- 12/10/1856, Ρόδος, 8,2 Ρίχτερ (618 θύματα)
- 04/02/1867, Κεφαλλονιά, 7,2 Ρίχτερ (224 θύματα)
- 27/06/1886, Φιλιατρά, 7,5 Ρίχτερ (326 θύματα)
- 11/08/1903, Κύθηρα, 7,2-8 Ρίχτερ (14 θύματα)
- 26/06/1926, Ρόδος, 7,7 ή 8 Ρίχτερ (12 θύματα)
- 12/08/1953, Αργοστόλι, 7,2 Ρίχτερ (476 θύματα)
- 09/07/1956, Αμοργός, 7,5 Ρίχτερ (53 θύματα)
- 25/04/1957, Ρόδος, 7,2 Ρίχτερ (18 θύματα)
- 19/02/1968, Άγιος Ευστράτιος (20 θύματα)

1.3. ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO), οι πλημμύρες είναι μια κατάσταση κατά την οποία η υπερχειλίση νερού βυθίζει περιοχές που είναι συνήθως ξηρές. Προκαλούνται από έντονες βροχοπτώσεις, από το λιώσιμο μεγάλης ποσότητας χιονιού, από καταιγίδες τροπικών κυκλώνων καθώς και από τσουνάμι σε παράκτιες περιοχές. Οι πλημμύρες χωρίζονται σε τρεις (3) τύπους:

- 1) Οι πλημμύρες που προκαλούνται λόγω της υπερβολικής και ταχείας βροχόπτωσης, στην οποία το ύψος του νερού ανεβαίνει ραγδαία και ποτάμια, κανάλια, δρόμοι ή ρέματα ενέχονται να υπερχειλίσουν.
- 2) Ποτάμιες πλημμύρες που συμβαίνουν όταν η βροχόπτωση είναι σταθερή και κάποια στιγμή τα νερά στο ποτάμι ξεπερνάνε την χωρητικότητά του.
- 3) Οι παράκτιες πλημμύρες οι οποίες συμβαίνουν μετά από μεγάλες καταιγίδες που συνήθως σχετίζονται με τροπικούς κυκλώνες ή τσουνάμι.

Οι πλημμύρες είναι ο πιο συχνός τύπος φυσικής καταστροφής και μπορούν να προκαλέσουν εκτεταμένη καταστροφή, διότι μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα απώλεια ζωών, υλικές ζημιές και ζημιές σε προσωπικά αγαθά.

Σημαντικότερο όμως όλων είναι ο αντίκτυπος που έχουν στη δημόσια υγεία. Παγκοσμίως οι πλημμύρες τα τελευταία 20 χρόνια έχουν πλήξει περισσότερους από 2 δισεκατομμύρια ανθρώπους. Το 75% των θανάτων που οφείλονται στις πλημμύρες, αφορούν πνιγμούς. Οι θάνατοι επίσης, μπορεί να προκληθούν από ηλεκτροπληξία, δηλητηρίαση από μονοξείδιο του άνθρακα, πυρκαγιές που σχετίζονται με την πλημμύρα, σωματικές βλάβες από τραυματισμούς όπως ακρωτηριασμοί ή τρυπήματα κατά την διάρκεια της καταστροφής αλλά και κατά τη διάρκεια της εκκένωσης, λοιμώξεις του δέρματος και των μαλακών μορίων, καθώς και από καρδιακές προσβολές. Σε περιόδους τέτοιων καταστροφών ελλοχεύουν και χημικοί κίνδυνοι. Επίσης εκτός από τις μεσοπρόθεσμες επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει η πλημμύρα στην υγεία, υπάρχουν και οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, όπως είναι οι διάφορες ασθένειες που σχετίζονται με τις πλημμύρες όπως αυτές που μεταδίδονται μέσω του νερού, για παράδειγμα η χολέρα, ο τύφος ή η ελονοσία, γαστρεντερίτιδα, ζωνοσογόνων ασθενειών όπως είναι η λεπτοσπείρωση, επιπτώσεις στην ψυχική υγεία που σχετίζονται με καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και φυσικά η διατάραξη στα συστήματα υγείας, τις εγκαταστάσεις και τις υπηρεσίες που αφήνουν τις κοινότητες χωρίς πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. Τέλος, καταστρέφονται και οι βασικές υποδομές για τους κατοίκους της πληγείσας περιοχής, διότι μπορεί να καταστραφεί η κατοικία τους, να μην υπάρχει διαθέσιμο ασφαλές καταφύγιο και συνεπώς υπάρχει μεγάλη έλλειψη σε είδη πρώτης ανάγκης όπως τρόφιμα, νερό και ρουχισμός [13].

Η πλημμύρα είναι ένα ξαφνικό, βίαιο, απρόβλεπτο και εξαιρετικά επικίνδυνο φαινόμενο, το οποίο δεν αφήνει χρονικά περιθώρια για να προλάβει κανείς να το αντιμετωπίσει εφόσον έχει αρχίσει να εξελίσσεται. Στον ελληνικό χώρο εμφανίζεται τοπικά και έχει σχετικά μικρή διάρκεια. Σχετικά παραδείγματα πλημμυρών στη χώρα μας είναι:

- 14/11/1896, Αθήνα, Πειραιάς, Άγιος Παντελεήμονας (70 νεκροί)
- 23/11/1925, Πειραιάς (8 νεκροί)
- 22/11/1934, Νέο Φάληρο, Μοσχάτο (6 νεκροί)
- 14/10/1955, Βόλος (27 νεκροί)
- 05/11/1961, Αττική (40 νεκροί, 300 τραυματίες, 3.700 έμειναν άστεγοι)

- 02/11/1977, Αιγάλεω, Μοσχάτο (36 νεκροί)
- 21/10/1994, Νέα Ιονία, Περισσός (13 νεκροί) [14]
- 28/11/1994, Ρόδος (2 νεκροί)
- 1998, Ρόδος (3 νεκροί)
- 22/11/2013, Ρόδος (4 νεκροί) [15]
- 15/11/2017, Μάνδρα (24 νεκροί) [16]
- 25/11/2019, Ρόδος (1 νεκρή) [17]
- 05/04/2020, Χαλκιδική, Σκιάθος [18]

1.4. ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Για το φαινόμενο της τρομοκρατίας δεν έχει υπάρξει ένας διεθνής, επίσημος ορισμός. Παρ' όλα αυτά είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο που έχει απασχολήσει τη διεθνή κοινότητα και με το πέρασμα των χρόνων έχει υποστεί διάφορες προσεγγίσεις. Η λέξη τρομοκρατία, εκ των λέξεων τρόμος + κράτος, αναφέρεται

α) ως πράξη βίας που χρησιμοποιούν επαναστατικές οργανώσεις για να εκπληρώσουν τους σκοπούς τους και,

β) σύνολο από βίαια και καταπιεστικά μέτρα που χρησιμοποιεί ένα αντιλαϊκό κοινωνικό καθεστώς για να διατηρήσει την εξουσία [3].

Σύμφωνα με το Λεξικό Στρατιωτικών Όρων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας των ΗΠΑ η τρομοκρατία ορίζεται ως «η παράνομη χρήση βίας ή η απειλή παράνομης βίας για την πρόκληση φόβου που προορίζεται να εξαναγκάσει ή να φοβίσει κυβερνήσεις ή κοινωνίες για την επίτευξη των στόχων που γενικά είναι πολιτικοί, θρησκευτικοί ή ιδεολογικοί».

Σύμφωνα με το FBI η τρομοκρατία ορίζεται ως «η παράνομη χρήση βίας ή βίας κατά προσώπων ή περιουσιών για εκφοβισμό ή εξαναγκασμό μιας κυβέρνησης, του άμαχου πληθυσμού ή οποιουδήποτε τμήματος αυτής, για την προώθηση πολιτικών ή κοινωνικών σκοπών».

Μια τρομοκρατική οργάνωση διαπράττει πράξεις βίας για:

- Τη δημιουργία ευρέος φάσματος φόβου
- Την απόκτηση παγκόσμιας, εθνικής ή τοπικής αναγνώρισης με σκοπό την προσέλκυση της προσοχής από το ΜΜΕ

- Την αποδυνάμωση ή την παρεμπόδιση του έργου των κυβερνητικών δυνάμεων ασφαλείας, έτσι ώστε η κυβέρνηση να αντιδρά υπερβολικά και να φαίνεται καταπιεστική
- Την κλοπή ή τον εκβιασμό για την απόκτηση όπλων και πυρομαχικών για την ζωτικής σημασίας λειτουργία της οργάνωσης
- Την δημιουργία αμφιβολιών, καταστρέφοντας εγκαταστάσεις και γραμμές επικοινωνίας, ότι η κυβέρνηση μπορεί να παρέχει τα παραπάνω αγαθά και να προστατεύει τους πολίτες της
- Τον επηρεασμό κυβερνητικών αποφάσεων, νομοθεσιών, ή άλλων κρίσιμων αποφάσεων
- Την αποφυλάκιση κρατούμενων
- Εκδίκηση[19]

Στην Ελλάδα μετά την το 1974 υπήρξαν αρκετές τρομοκρατικές οργανώσεις που ευθύνονται για πολλές τρομοκρατικές ενέργειες. Σημαντικές οργανώσεις είναι η Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη (1974-2002), ο Επαναστατικός Λαϊκός Αγώνας (1975-1995), ο Επαναστατικός Αγώνας (2003-2017), η Συνωμοσία Πυρήνων της Φωτιάς (2008- σήμερα) και η Σέχτα Επαναστατών (2009- σήμερα) [20]. Σημαντικά τρομοκρατικά χτυπήματα που συνέβησαν στον Ελλαδικό χώρο είναι:

- 23/12/1975: Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη, Εκτέλεση του σταθμάρχη της CIA στην Ελλάδα Ρίτσαρντ Γουέλς με 45άρι στο Π. Ψυχικό
- 26/11/1985: Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη, Με ασύρματο χειρισμό βόμβας ανατινάζεται στην Καισαριανή αυτοκίνητο τη στιγμή που περνάει δίπλα λεωφορείο των ΜΑΤ. Σκοτώνεται ο αστυφύλακας Ν. Γεωργακόπουλος.
- 14/7/1992: Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη, Τηλεπυροδοτούμενη ρουκέτα κατά του υπουργού Οικονομικών Γιάννη Παλαιοκρασσά στο κέντρο της Αθήνας σκοτώνει τον 22χρονο φοιτητή Θάνο Αξαρλιάν.
- 17/4/1999: Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη, Επίθεση με ρουκέτα εναντίον του Γερμανού πρέσβη στο Χαλάνδρι. [21]

- 05/09/2003: Επαναστατικός Αγώνας, Διπλή βομβιστική επίθεση στα δικαστήρια στη σχολή Ευελπίδων.
- 12/12/2005: Επαναστατικός Αγώνας, Βομβιστική επίθεση στο Υπουργείο Οικονομικών.
- 30/04/2007: Επαναστατικός Αγώνας, Επίθεση με χειροβομβίδα αμυντικού τύπου και αυτόματο όπλο στο Αστυνομικό Τμήμα Περισσού στη Νέα Ιωνία.
- 05/01/2009: Επαναστατικός Αγώνας, ένοπλη επίθεση εναντίον των αστυνομικών που φρουρούσαν το υπουργείο Πολιτισμού, με τραυματισμό αστυνόμου. [22]
- 17/06/2009: Σέχτα Επαναστατών, Δολοφονική επίθεση εναντίων του αστυνομικού του ΕΚΑΜ Αντώνη- Νεκτάρου Σάββα. [23]
- 17/07/2009: Συνομοσία Πυρήνων της Φωτιάς, Βομβιστική επίθεση με αυτοσχέδιο εκρηκτικό μηχανισμό στην οικία του πρώην υφυπουργού Εσωτερικών Παναγιώτη Χηνοφώτη.
- 02/10/2009: Συνομοσία Πυρήνων της Φωτιάς, Βομβιστική επίθεση στην προεκλογική ομιλία του Κώστα Καραμανλή, ένας τραυματίας.
- 13/10/2009: Συνομοσία Πυρήνων της Φωτιάς, Βομβιστική επίθεση στην οικία του Βουλευτή Μίμη Ανδρουλάκη. [24]
- 19/07/2010: Σέχτα Επαναστατών, Δολοφονική επίθεση εναντίων του δημοσιογράφου Σωκράτη Γκιόλια στην Ηλιούπολη. [25]
- 30/12/2010: Συνομοσία Πυρήνων της Φωτιάς, Βομβιστική επίθεση με ωρολογιακό μηχανισμό που περιείχε μεγάλη ποσότητα Αηφο στο Πρωτοδικείο Αθηνών. [24]

1.5. ΠΥΡΚΑΓΙΑ

Από τις συχνότερες φυσικές καταστροφές που πλήττουν κάθε χρόνο τη χώρα μας, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, είναι οι πυρκαγιές. Είναι ένα ακραίο φυσικό φαινόμενο που αποτελεί απειλή για όλες τις χώρες του πλανήτη. Ως πυρκαγιά ορίζεται η μεγάλη ανεξέλεγκτη φωτιά [3], η οποία συνδέεται με την ελευθέρωση μεγάλων ποσών θερμότητας, με αποτέλεσμα την καταστροφή του καιγόμενου υλικού. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πρότυπο Εκτίμησης

Βιομηχανικών και Εμπορικών Κινδύνων, πυρκαγιά ονομάζεται η καύση που συνοδεύεται από φλόγα, η οποία μεταδίδεται εκτός της κανονικής της εστίας, δηλαδή το μέρος όπου διεξάγεται η καύση. Για να υπάρξει φωτιά, πρέπει να συνυπάρχουν τρεις παράγοντες, καύσιμη ύλη, οξυγόνο και θερμότητα.

Οι πυρκαγιές είναι ένα απρόβλεπτο φαινόμενο και δεν μπορούν να προληφθούν με τη λήψη κατάλληλων μέτρων, όμως με άμεση παρέμβαση μπορούν να αντιμετωπιστούν ώστε να μην καταλήξουν καταστρεπτικές. Αυτό είναι εφικτό, με την άμεση ενεργοποίηση όλων των σχετιζόμενων με τις φωτιές κρατικών μηχανισμών, οι οποίοι οφείλουν να βρίσκονται σε ετοιμότητα ανά πάσα στιγμή βάζοντας σε λειτουργία όλα τα απαραίτητα σχέδια δράσης. Οι πυρκαγιές χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τις αστικές και τις δασικές. Σύμφωνα με το Πρότυπο EN2, που εγκρίθηκε στις 21-6-1972 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης και την Ελληνική του έκδοση που έγινε από τον ΕΛΟΤ (Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης, μέλος της CEN) τα διάφορα είδη πυρκαγιών κατατάσσονται σε 4 κατηγορίες [26]:

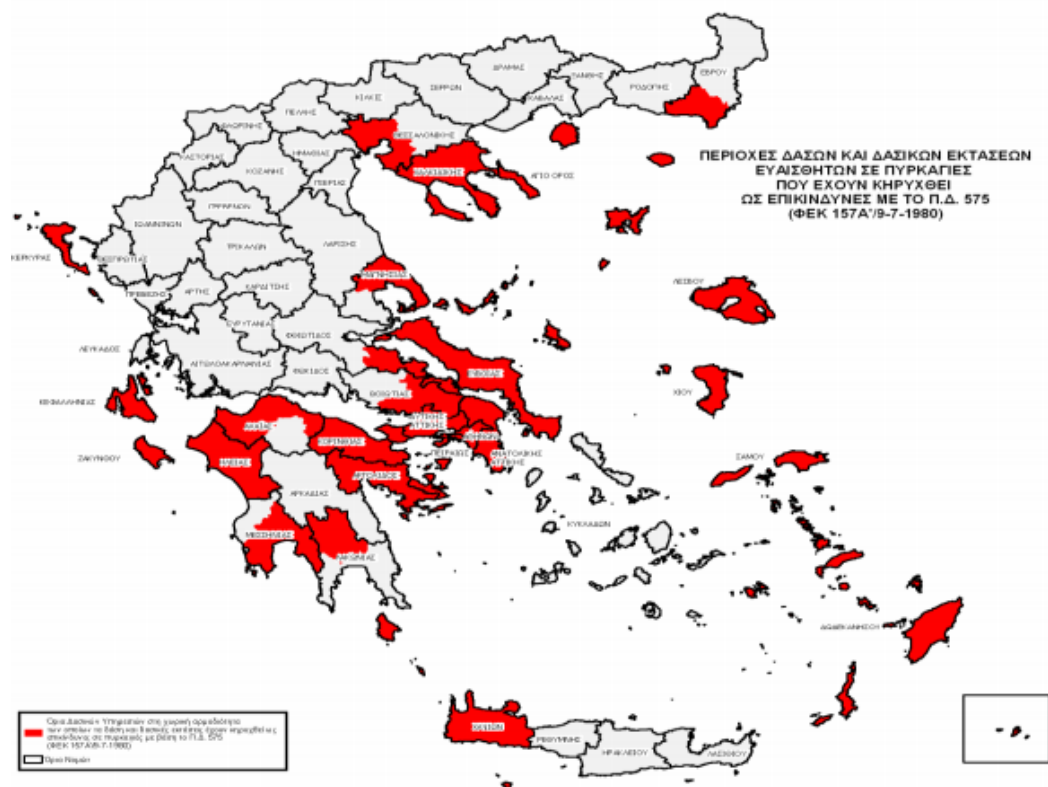
- Κατηγορία A: Στερεά υλικά, συνήθως οργανικής φύσης, όπου η καύση κανονικά γίνεται με δια-πύρωση υλικού.
- Κατηγορία B: Υγρά ή υγροποιημένα στερεά.
- Κατηγορία C: Αέρια.
- Κατηγορία D: Μέταλλα.

Επίσης, οι πυρκαγιές κατηγοριοποιούνται και ανάλογα με το μέγεθος και την ένταση τους. Στην Ελλάδα οι πιο κοινές πυρκαγιές είναι της Κατηγορίας A και συναντώνται σε αστικά κέντρα ή σε δασικές περιοχές. Οι φωτιές στα δάση έχουν ανεπιθύμητες και καταστροφικές συνέπειες. Τα αίτια μιας πυρκαγιάς μπορεί να οφείλονται σε πολλούς παράγοντες. Μια φωτιά μπορεί να ξεκινήσει λόγω:

- Φυσικών αιτιών (π.χ. κεραυνός, καύσωνας)
- Ανθρώπινης παρέμβασης από πρόθεση (π.χ. κακόβουλος εμπρησμός, βελτίωση βοσκοτόπων)
- Ανθρώπινης παρέμβασης από αμέλεια (π.χ. καύση αγρών σε συνδυασμό με τις καιρικές συνθήκες, όπως αέρας, τσιγάρο που δεν έχει σβήσει, εργαζόμενοι στην ύπαιθρο, εκδρομείς, σκουπιδοτοποί, άναμμα και εγκατάλειψη εστιών φωτιάς)

- Τυχαίων γεγονότων (βραχυκύκλωμα, εκρηκτικά, βλήματα πυροβόλων όπλων, σπινθήρες μηχανημάτων)
- Άγνωστα αίτια (εκείνα που δεν μπορούν να εξηγηθούν λογικά ή δεν μπορούν να αποδειχθούν).

Οι πυρκαγιές στα δάση έχουν μεγάλες συνέπειες στο περιβάλλον και συνεπώς και στη ζωή των ανθρώπων. Επομένως, για την καλύτερη αντιμετώπιση του προβλήματος είναι η πρόληψη η οποία συνδέεται άρρηκτα με τις αιτίες που τις προκαλούν. Επομένως, η αποφυγή των πυρκαγιών δεν είναι μόνο τα προληπτικά μέτρα που λαμβάνει η Πολιτεία αλλά είναι και προσωπικό θέμα του καθενός ξεχωριστά. Υπάρχουν κάποιες περιοχές της Ελλάδας οι οποίες έχουν υψηλότερο κίνδυνο για πυρκαγιές και συγκεκριμένα για την περίοδο 1^η Ιουνίου έως και 31^η Οκτωβρίου.

Εικόνα 5: Περιοχές δασών ευαίσθητων και επικίνδυνων σε πυρκαγιές σύμφωνα με το Π.Δ 575/1980 πηγή: <https://government.gov.gr>

Η Ελλάδα λόγω του κλίματός της και της έντονης βλάστησής της αποτελεί ένα πυριγενές φυσικό περιβάλλον και έχει πληγεί από πολλές πυρκαγιές. Αυτό το φαινόμενο έχει οδηγηθεί σε καταστρεπτικό, διότι έχει διαταράξει τη φυσική

ισορροπία της χώρας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα μεγάλων πυρκαγιών στην Ελλάδα είναι τα εξής:

- 1992, Διόνυσος, 2 νεκροί, 25.000 στρέμματα καμένης δασικής έκτασης.
- Ιούλιος 1993, Ικαρία, 13 νεκροί, 20.000 στρέμματα καμένης έκτασης.
- Ιούλιος 1998, Ταΰγετος, 22.000 στρέμματα καμένης δασικής έκτασης.
- 1995 Πεντέλη, άγνωστος αριθμός νεκρών, 150.000 στρέμματα καμένης έκτασης.
- Ιούλιος 2000, Σάμος, 1 νεκρή, 150.000 στρέμματα καμένης έκτασης.
- Ιούλιος 2000, Ξυλόκαστρο Κορινθίας, 200.000 στρέμματα καμένης έκτασης.
- Αύγουστος 2007, Λακωνία, 220.000 στρέμματα καμένης έκτασης.
- Αύγουστος 2007, Ζαχάρω, 63 νεκροί, 400.000 στρέμματα καμένης έκτασης.
- Ιούλιος 2008, Ρόδος, 110.000 στρέμματα καμένης έκτασης. [27]
- Ιούλιος 2013, Ρόδος, 50.000 στρέμματα καμένης έκτασης [28].
- Ιούλιος 2018, Αττική, 102 νεκροί, 10.000 στρέμματα καμένης έκτασης [29].

2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Μια μαζική καταστροφή μπορεί να προκαλέσει μεγάλα προβλήματα στη λειτουργία των υπηρεσιών που εμπλέκονται για την αντιμετώπιση, τη διάσωση και τη θεραπεία των θυμάτων του συμβάντος. Αυτό απαιτεί σωστή εκπαίδευση και σχεδιασμό στην οργάνωση των εμπλεκόμενων φορέων για τη σωστή αντιμετώπιση στη σκηνή του συμβάντος. Πέρα όμως από την εκπαίδευση των ανθρώπων που συμμετέχουν στην διεκπεραίωση ενός τέτοιου συμβάντος, ο κάθε πολίτης οφείλει να είναι ενημερωμένος και σωστά εκπαιδευμένος για να αντιμετωπίσει κάποιου είδους καταστροφή στην οποία μπορεί να βρεθεί. Αυτό για να επιτευχθεί μπορεί να ξεκινήσει από το σχολείο. Τα παιδιά της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο, Λύκειο) είναι σε θέση αρχικά να ενημερωθούν και στη συνέχεια να εκπαιδευτούν για την αντιμετώπιση τέτοιων συμβάντων. Η προετοιμασία των μαθητών στα σχολεία

θα βοηθήσει στον άμεσο σχεδιασμό και χειρισμό σε περίπτωση κατάστασης μαζικής καταστροφής. Σε ερευνητικό επίπεδο, έχει δοθεί μεγάλη έκταση στο θέμα της εκπαίδευσης σε συμβάντα με μεγάλες απώλειες θυμάτων, κυρίως σε ιατρικές και νοσηλευτικές σχολές αλλά και σε νοσοκομειακές μονάδες, όμως η βιβλιογραφία για τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι λίγο πιο περιορισμένη.

Στην Ελλάδα, η γενική διεύθυνση στρατηγικού σχεδιασμού, προγραμματισμού και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και συγκεκριμένα το αυτοτελές τμήμα πολιτικής σχεδίασης εκτάκτου ανάγκης έχει ορίσει έναν εσωτερικό κανονισμό-μνημόνιο ενεργειών διαχείρισης σεισμών, πυρκαγιών, ακραίων καιρικών φαινομένων, τεχνολογικών καταστροφών και χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών (ΧΒΡΠ) περιστατικών στα σχολεία. Με τον κανονισμό αυτό στα σχολεία πρέπει να γίνονται κάποιες ενέργειες σχεδιασμού και προετοιμασίας των μαθητών και εκπαιδευτικών ώστε να είναι σε ετοιμότητα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Οι ενέργειες αυτές είναι:

1. Σύνταξη ή επικαιροποίηση του ήδη υπάρχοντος Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης του Σχολείου από τον Διευθυντή της σχολικής μονάδας,
2. Ενημέρωση και εκπαίδευση προσωπικού και μαθητών σε θέματα αυτοπροστασίας και
3. Πραγματοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας 3 φορές κατά τη διάρκεια της σχολικής περιόδου.

Ο εκάστοτε Σύλλογος Εκπαιδευτικών της κάθε σχολικής μονάδας, οφείλει να ελέγξει την ύπαρξη Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης και να συνθέσει μια ομάδα εργασίας για τις απαραίτητες ενέργειες σε περίπτωση συμβάντος καταστροφής. Επίσης, στις αρμοδιότητες τους είναι να εκπαιδεύουν και να εκπαιδεύσουν τους μαθητές με ασκήσεις ετοιμότητας για τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθηθούν από όλους μια τέτοια περίπτωση. Ο παραπάνω κανονισμός προβλέπει επίσης και την δημιουργία μιας ομάδας πρώτων βοηθειών, η οποία θα απαρτίζεται από εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής, οι οποίοι πρέπει να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι και θα λειτουργούν στον καθορισμένο «Σταθμό Πρώτων Βοηθειών». Ακόμα μια σημαντική παράμετρο που αναφέρει ο κανονισμός για τα σχολεία είναι η ομάδα Πυρόσβεσης, η οποία πρέπει να μεριμνήσει για την ύπαρξη μέσων πυρόσβεσης, καθώς και να οργανώσει το σύστημα πυρόσβεσης και να είναι σε θέση να καταστείλει

μια πυρκαγιά όταν βρίσκεται σε αρχικό στάδιο και να εκκενώσει το σχολείο αν αυτό είναι εφικτό να γίνει παράλληλα. Όλο το προσωπικό του σχολείου πρέπει να γνωρίζει βασικές οδηγίες πυροπροστασίας και να είναι σε θέση να μπορεί να χειριστεί τα μέσα πυρόσβεσης που πρέπει αν είναι εξοπλισμένη μια σχολική μονάδα [30]. Κάθε σχολείο οφείλει να είναι ενήμερο για την αντιμετώπιση τυχόν συμβάντος μαζικής καταστροφής, γιατί φιλοξενεί μεγάλο αριθμό ατόμων που δεν είναι σε θέση από μόνα τους να ανταποκριθούν και να προστατευθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Για το λόγο αυτό, για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης πρέπει να υπάρχει πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση. Για την πρόληψη, το σχολείο φροντίζει να είναι οργανωμένο και εξοπλισμένο με τον κατάλληλο εξοπλισμό που απαιτεί η κάθε καταστροφή. Για την ετοιμότητα, οι ομάδες που έχουν τεθεί πρέπει να είναι σε ετοιμότητα ανά πάσα στιγμή ώστε να αντιμετωπίσουν το συμβάν στο αρχικό τους στάδιο. Για την αντιμετώπιση, τα άτομα που έχουν οριστεί σε συγκεκριμένες ομάδες για την παροχή βοήθειας και τη σωστή χρήση του εξοπλισμού, οφείλουν να βρίσκονται σε εγρήγορση για την άμεση ανταπόκριση τους κατά τη διάρκεια του συμβάντος, αλλά και μετά από αυτό έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων. Τέλος, η αποκατάσταση αφορά στην επαναλειτουργία όλου του εξοπλισμού καθώς και του συστήματος της σχολικής μονάδας όπως αυτή ήταν πριν το καταστροφικό συμβάν, από άποψη υποδομών, οικονομίας και ψυχολογικής πλευράς [31].

Εικόνα 6: Ο κύκλος της καταστροφής [31]

2.1. ΣΕΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τα παιδιά περνάνε πολλές ώρες της ημέρας τους στο σχολείο. Ένα φαινόμενο όπως ο σεισμός δεν μπορεί να προβλεφθεί, επομένως το προσωπικό του σχολείου καθώς και οι μαθητές οφείλουν να είναι προετοιμασμένοι για ένα τέτοιο συμβάν, αυτό είναι εφικτό με τη διαρκή ενημέρωση και εκπαίδευσή τους.

2.1.1. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΕΙΣΜΟ

Ο Διευθυντής του σχολείου είναι υπεύθυνος για την έγκριση και επικαιροποίηση του Αντισεισμικού Σχεδιασμού στην αρχή του σχολικού έτους. Ο Σύλλογος Εκπαιδευτικών συνθέτει ομάδες εργασίας Έκτακτης Ανάγκης ανάλογες με τις ανάγκες του σχολείου, τον αριθμό των μαθητών αλλά και τον αριθμό των εκπαιδευτικών και διοικητικών υπαλλήλων, που θα λειτουργήσουν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το σεισμό, αλλά και στις ασκήσεις ετοιμότητας οι οποίες είναι καθορισμένες να γίνουν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Στο τέλος του σχολικού έτους, ο Διευθυντής οφείλει να ενημερώσει με σχετικό έγγραφο για την υλοποίηση των ασκήσεων ετοιμότητας. Πέρα όμως από τους εκπαιδευτικούς σημαντική είναι η συμμετοχή των μαθητών, οι οποίοι πρέπει να ενημερώνονται για το φαινόμενο του σεισμού και για τα μέτρα προστασίας που θα πάρουν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της σεισμικής δόνησης. Επίσης, οι μαθητές είναι υποχρεωμένοι να ενημερωθούν για το Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης του σχολείου, να συμμετέχουν με σοβαρότητα στις ασκήσεις ετοιμότητας και να συζητούν με το οικογενειακό και φιλικό τους περιβάλλον για τις ενέργειες πρόληψης που διδάχτηκαν στο σχολείο [32].

2.1.2. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ

Κατά τη διάρκεια του σεισμού, το άγχος και ο φόβος είναι ιδιαίτερα μεγάλοι, έτσι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές πρέπει να διατηρήσουν την ψυχραιμία τους ώστε να μπορέσουν να κάνουν τις σωστές ενέργειες για να προστατευτούν. Αρχικά, όταν οι σεισμικές δονήσεις γίνουν αντιληπτές οι εκπαιδευτικοί δίνουν την οδηγία «Παιδιά καλυφθείτε - Σεισμός» και όλοι οι

μαθητές πρέπει να μπουν κάτω από τα θρανία τους οι ίδιοι οι καθηγητές κάτω από την έδρα τους, αν ο σεισμός γίνει εν ώρα διδασκαλίας. Αν δεν βρίσκονται στις αίθουσες διδασκαλίας, ανάλογα με τη θέση που βρίσκονται προφυλάσσονται κατάλληλα με την οδηγία από τους δασκάλους «*Μένω στο χώρο που βρίσκομαι, Σκύβω, Καλύπτομαι, Κρατιέμαι*» με την οδηγία αυτή απομακρύνονται από τυχόν επικινδυνότητες και γονατίζουν στη μέση του χώρου που βρίσκονται καλύπτοντας το κεφάλι και τον αυχένα τους με τα χέρια τους μέχρι το πέρας του σεισμού [32].

2.1.3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ

Μετά το πέρας του σεισμού ο κάθε παρευρισκόμενος στο χώρο του σχολείου έχει υποχρεώσεις και πρέπει να φέρει εις πέρας κάποιες ενέργειες. Αρχικά ο Διευθυντής του σχολείου επιτηρεί αν το σχέδιο Αντισεισμικής Προστασίας εφαρμόστηκε σωστά, τόσο κατά τη διάρκεια του σεισμού όσο και μετά το τέλος του όσον αφορά την εκκένωση των αιθουσών διδασκαλίας και των άλλων χώρων του σχολείου και αν όλοι οι μαθητές έχουν συγκεντρωθεί στον προαύλιο χώρο. Ο Διευθυντής είναι αρμόδιος, να επικοινωνήσει με τις Αρχές και άλλους φορείς και αν δοθεί εντολή για διακοπή της λειτουργίας του σχολείου οφείλει να περιμένει ώστε όλοι οι μαθητές αποχωρήσουν από τη σχολική μονάδα με τον γονέα ή τον κηδεμόνα τους. Τέλος, ο Διευθυντής του εκάστοτε σχολείου είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση της ζωής των διδασκόντων και των διδασκόμενων [32].

Οι διδάσκοντες που βρίσκονταν σε αίθουσα διδασκαλίας την ώρα του σεισμού έχουν την ευθύνη των μαθητών τους. Ζητούν από τους μαθητές να προετοιμαστούν για την εκκένωση της αίθουσας, ώστε να είναι έτοιμοι να προβούν στην εκκένωση σύμφωνα με το Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης του Σχολείου. Οι μαθητές με γρήγορους ρυθμούς και με τάξη, χωρίς όμως να τρέχουν ακολουθούν τις οδηγίες του εκπαιδευτικού τους και ξεκινούν να βγαίνουν από τις τάξεις τους μόλις έρθει η σειρά του τμήματος τους. Ο εκπαιδευτικός στέκεται στην πόρτα, ελέγχοντας την εκκένωση των άλλων αιθουσών και μόλις οι μαθητές του εξέλθουν από το χώρο διδασκαλίας βγαίνει τελευταίος παίρνοντας μαζί του το απουσιολόγιο και την κατάσταση με τη

λίστα των γονέων και κηδεμόνων των μαθητών του. Πηγαίνουν στον προκαθορισμένο χώρο συνάντησης, συνήθως είναι το προαύλιο του σχολείου και εκεί ξεκινάει η καταμέτρηση των μαθητών. Σε περίπτωση που κάποιος μαθητής δεν βρίσκεται στην αίθουσα του κατά τη διάρκεια του σεισμού για οποιονδήποτε λόγο, ακολουθεί την οδηγία «*Μένω στο χώρο που βρίσκομαι, Σκύβω, Καλύπτομαι, Κρατιέμαι*» και μετά το τέλος των δονήσεων κατευθύνεται προς τον καθορισμένο χώρο συγκέντρωσης για να βρει τους συμμαθητές του. Αν έχει δοθεί οδηγία για διακοπή της λειτουργίας του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί περιμένουν έως ότου φύγει και ο τελευταίος τους μαθητής με τη συνοδεία του γονέα του ή του κηδεμόνα του [32].

Για να γίνουν όλα αυτά όμως σωστά, θα πρέπει να έχουν προηγηθεί στο σχολείο ασκήσεις ετοιμότητας κατά τη διάρκεια του μαθήματος, αλλά και κατά τη διάρκεια του διαλλείματος, έτσι ώστε οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να δράσουν ανάλογα με τις παραπάνω ενέργειες. Επίσης, δεν αρκεί να είναι ενημερωμένοι μόνο οι παρευρισκόμενοι στη σχολική μονάδα, αλλά και οι γονείς και οι κηδεμόνες των μαθητών, ώστε να γνωρίζουν ότι σε περίπτωση διακοπής της λειτουργίας του σχολείου πρέπει οι ίδιοι να πάνε να πάρουν τα παιδιά τους από τον προεπιλεγμένο χώρο καταφυγής του σχολείου [32].

2.2. ΠΛΗΜΜΥΡΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Οι πλημμύρες στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, οφείλονται κυρίως σε έντονες βροχοπτώσεις. Εμφανίζονται σε μικρό χρονικό διάστημα ως αποτέλεσμα της ταχείας ύψωσης του νερού, το οποίο στο πέρασμά του μπορεί να παρασύρει από ανθρώπους και αυτοκίνητα, μέχρι κτίρια και γέφυρες, προκαλώντας μεγάλες ανθρώπινες απώλειες και υλικές ζημιές. Όπως και στην περίπτωση του σεισμού, έτσι και στις πλημμύρες οι μαθητές μπορούν ανά πάσα στιγμή να βρεθούν εκτεθειμένοι. Γι' αυτό στα σχολεία υπάρχει ειδικός κανονισμός για να μπορούν να προστατευτούν οι μαθητές και οι εργαζόμενοι στις σχολικές μονάδες.

2.2.1. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΛΗΜΜΥΡΑ

Η πρόληψη, όπως φαίνεται από τον κύκλο της καταστροφής, είναι η βασικότερη ενέργεια για να αντιμετωπιστεί ένα συμβάν που μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση με πολλαπλά θύματα. Έτσι ο κανονισμός αναφέρεται αρχικά στην προετοιμασία που πρέπει να γίνει σε περίπτωση που υπάρχει κάποια πληροφορία για έντονες βροχοπτώσεις και συνεπώς πλημμύρες. Τα φρεάτια έξω από το σχολείο πρέπει να ελέγχονται συχνά ότι δεν είναι φραγμένα και οι υδρορροές ότι λειτουργούν κανονικά. Οι άσκοπες μετακινήσεις θα πρέπει να αποφεύγονται και οι υπόγειοι χώροι να μην χρησιμοποιούνται αν αυτό είναι εφικτό [30].

2.2.2. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΙΑ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ

Στη συνέχεια, ο κανονισμός αναφέρεται στις ενέργειες που πρέπει να ακολουθηθούν κατά τη διάρκεια της πλημμύρας. Σε περίπτωση που υπάρχουν τάξεις στον υπόγειο χώρο του σχολείου πρέπει να εκκενωθούν και οι μαθητές να μετακινηθούν σε υψηλότερα σημεία όπου θα είναι ασφαλείς. Αν υπάρχουν μαθητές σε ανοιχτό χώρο όπως είναι το προαύλιο του σχολείου πρέπει να εισέλθουν στο κτίριο και αν αυτό δεν είναι δυνατόν πρέπει να μείνουν μακριά από ηλεκτροφόρα καλώδια. Τέλος, πρέπει να αποφεύγονται χώροι όπου έχουν σημειωθεί κατολισθήσεις [30].

2.2.3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΛΗΜΜΥΡΑ

Μετά το τέλος της πλημμύρας, αν οι υπάρχουν μαθητές στον προαύλιο χώρο του σχολείου πρέπει να μείνουν μακριά από σημεία τα οποία έχουν πλημμυρίσει ή είναι επικίνδυνα να ξαναπλημμυρίσουν σε περίπτωση δεύτερου κύματος κακοκαιρίας που μπορεί να προκαλέσει εκ νέου

πλημμύρα, διότι τα νερά της πλημμύρας μπορεί να έχουν αλλάξει τη μορφολογία στο έδαφος και να έχουν παρασύρει μέρος του. Επίσης, πρέπει να δίνεται μεγάλη έμφαση στα νερά που έχουν λιμνάσει σε διάφορα σημεία γιατί μπορεί να είναι μολυσματικά, αφού στο πέρασμά τους μπορεί να έχουν παρασύρει απορρίμματα, διάφορα αντικείμενα ακόμα και νεκρά ζώα, αλλά και να είναι καλοί αγωγοί του ηλεκτρικού ρεύματος καθώς μπορεί να κρύβουν υπόγεια καλώδια ή διαρροές από εγκαταστάσεις. Όταν έρθουν οι αρμόδιες Αρχές οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές, οφείλουν να ακολουθήσουν πιστά τις οδηγίες τους, αποφεύγοντας να παρακωλύουν τις ενέργειες διάσωσης τους. Ο Διευθυντής του σχολείου ή ο υπεύθυνος που έχει οριστεί πρέπει να κλείσει την παροχή του ηλεκτρικού ρεύματος στο κτίριο ακόμα και να σε όλη τη γύρω περιοχή έχει διακοπή η τροφοδοσία και την παροχή του νερού, διότι μπορεί να υπάρχουν βλάβες στο δίκτυο ύδρευσης [30].

Για να γίνουν όλες οι παραπάνω ενέργειες πρέπει να έχει προηγηθεί ενημέρωση των μαθητών και των εκπαιδευτικών στα σχολεία, για να ξέρουν πώς να αντιδράσουν σε περίπτωση πλημμύρας, χωρίς να πανικοβληθούν και να χάσουν μικροί και μεγάλοι την ψυχραιμία τους. Γι' αυτό ο εκάστοτε Διευθυντής οφείλει να διεξάγει ενημερωτικές ημερίδες ή ακόμα και ασκήσεις ετοιμότητας, ώστε όλοι να είναι σε θέση να προστατεύσουν τον εαυτό τους και τους γύρω τους.

2.3. ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Για να θεωρηθεί μια επίθεση ως τρομοκρατική ενέργεια στο σχολείο πρέπει να αναφέρεται σε κάποιο κακόβουλο περιστατικό με στόχο το σχολείο, δηλαδή να αφορά κάποιο μαθητή ή εργαζόμενο στη σχολική μονάδα, όπως προσωπική επίθεση ή τοποθέτηση εκρηκτικού μηχανισμού στο χώρο του σχολείου. Επίσης, μπορεί να αναφέρεται σε τρομοκρατική ενέργεια κοντά στο σχολείο, όπως η ληστεία γειτονικού κτιρίου ή τοποθέτηση εκρηκτικού μηχανισμού κοντά στο κτίριο που στεγάζεται το σχολείο.

Στην Ελλάδα, σε αντίθεση με διάφορες χώρες του εξωτερικού, δεν έχει παρουσιαστεί μέχρι σήμερα κάποιο τέτοιο περιστατικό, τρομοκρατικής επίθεσης. Όμως το κράτος και το σχολείο οφείλουν να λάβουν μέτρα

πρόληψης και αντιμετώπισης σε περίπτωση μιας τέτοιας κατάστασης. Στην βιβλιογραφία δεν αναφέρεται ρητά κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο δράσης όπως στις περιπτώσεις σεισμού, φωτιάς, πλημμύρας και άλλων καταστροφών που έχει καθιερωθεί να χρησιμοποιείται στα σχολεία. Για το λόγο αυτό θα παρατεθούν παρακάτω τα Μέτρα Προστασίας για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, τα οποία μπορούν να είναι κοινά παγκοσμίως για όλα τα σχολεία.

2.3.1. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ

Αρχικά, το σχολείο, μέσω ημερίδων καθώς και στα πλαίσια του μαθήματος οφείλει να ενημερώσει τους μαθητές για πιθανό τρομοκρατικό χτύπημα ώστε να έχουν το ερέθισμα να το συζητήσουν με τους συμμαθητές τους και τους εκπαιδευτικούς τους. Επίσης με τη βοήθεια των καθηγητών τους εντοπίζουν σημεία στο χώρο του σχολείου όπου μπορούν να προστατευθούν και να καλυφθούν σε περίπτωση επίθεσης και διαδρομές διαφυγής από αυτά ή από τις διάφορες αίθουσες διδασκαλίας. Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης που υπάρχει στο σχολείο όλοι οφείλουν να γνωρίζουν το ρόλο που τους έχει ανατεθεί για την αντιμετώπιση μιας τρομοκρατικής ενέργειας. Τέλος, οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν ότι σε περίπτωση που αντιληφθούν κάποια ύποπτη ενέργεια, εντοπίσουν κάποιον μηχανισμό που δεν ανήκει στο χώρο του σχολείου ή οτιδήποτε τους προξενήσει υποψίες, οφείλουν να ενημερώσουν τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό χωρίς να τραβήξουν την προσοχή από κάποιον που μπορεί να απειλεί το σχολείο τους [33].

2.3.2. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ

Στην περίπτωση που λάβει χώρα μια τρομοκρατική επίθεση στο σχολείο, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί που βρίσκονται μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας καλύπτονται στο χώρο που βρίσκονται χωρίς να μετακινηθούν, διότι έτσι μπορεί να γίνουν στόχος του τρομοκράτη. Αν είναι εφικτό χωρίς να κάνουν θόρυβο μπορούν να κλείσουν τις κουρτίνες των παραθύρων και να

κλειδώσουν την πόρτα της αίθουσας που βρίσκονται ώστε να μην μπορεί να εισέλθει κάποιο ανεπιθύμητο πρόσωπο. Μπαίνουν κάτω από τα θρανία και τις έδρες τους αντίστοιχα και απομακρύνονται όσο το δυνατόν περισσότερο από τα παράθυρα και τα τζάμια. Για τους μαθητές και τους καθηγητές που βρίσκονται στον εξωτερικό χώρο του σχολείου, είτε στο προαύλιο, είτε στο διάδρομο προς τις αίθουσες διδασκαλίας, καλύπτονται δίπλα από τοίχους, δέντρα ή μεγάλα αντικείμενα μένοντας κοντά στο έδαφος με τα χέρια να καλύπτουν το κεφάλι και τον αυχένα. Αν είναι εφικτό αθόρυβα και με μεγάλη προσοχή ώστε να μην γίνουν αντιληπτοί από τον τρομοκράτη, μπορούν να μετακινηθούν μέχρι τους χώρους που έχουν προκαθοριστεί από το Σχέδιο Δράσης και προσφέρουν μεγαλύτερη κάλυψη και ασφάλεια. Όταν ο άμεσος κίνδυνος υποχωρήσει, τότε μετά από εντολή των καθηγητών μπορούν να μετακινηθούν σε ασφαλέστερο σημείο για να προστατευθούν σε περίπτωση που ακολουθήσει δεύτερο τρομοκρατικό χτύπημα [33].

2.3.3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ

Όταν περάσει εντελώς ο κίνδυνος και δοθεί η οδηγία από τους εκπαιδευτικούς ή τις αρμόδιες Αρχές που έχουν προσέλθει στο χώρο του σχολείου, τότε οι εμπλεκόμενοι στο συμβάν μπορούν να μετακινηθούν σε ασφαλέστερο σημείο με τάξη, γοργούς ρυθμούς και χωρίς φασαρία. Σε περίπτωση που δοθούν οδηγίες για την εκκένωση του σχολείου, οι μαθητές πρέπει να μετακινηθούν με ασφάλεια στο σημείο συγκέντρωσης που έχει προκαθοριστεί από το Σχέδιο Δράσης και περιμένουν τους γονείς ή τους κηδεμόνες τους να τους παραλάβουν από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς του τμήματος τους οι οποίοι πρέπει να κρατάνε λίστα με τα ονόματα των μαθητών τους αλλά και των γονέων και κηδεμόνων τους [33].

Επομένως, και στις τρομοκρατικές ενέργειες σημαντικό ρόλο παίζει η εκπαίδευση και η ενημέρωση των μαθητών και εκπαιδευτικών για τις ενέργειες που πρέπει ο καθένας τους να ακολουθήσει για να κυλίσει ομαλά μια τόσο δύσκολη και ψυχοφθόρα διαδικασία. Ο ένας πρέπει να εμπυχώνει τον άλλο για να μην χάσει την ψυχραιμία του και να μπορέσει να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος.

2.4. ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η πυρκαγιά, ως αποτέλεσμα ανάφλεξης κάποιου υλικού, μπορεί να προκληθεί εκούσια ή ακούσια. Μια μικρή εστία φωτιάς μπορεί να εξελιχθεί σε καταστροφική κάτω από ορισμένες συνθήκες με πολλές αρνητικές συνέπειες για το κτίριο του σχολείου αλλά και για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς που βρίσκονται μέσα σε αυτό. Το ελληνικό κράτος έχει φροντίσει να προστατεύσει της σχολικές μονάδες της χώρας με κανονισμό για το Σχέδιο Δράσης σε περίπτωση εκδήλωσης πυρκαγιάς και με προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα πυρασφάλειας.

2.4.1. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΜΙΑΣ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ

Η πρόληψη επιτυγχάνεται αρχικά με την ενημέρωση και την οργάνωση της σχολικής μονάδας. Το Σχέδιο Δράσης που φτιάχνει ο Διευθυντής/ Διευθύντρια του σχολείου στην αρχή του σχολικού έτους, καθορίζει και οργανώνει το Προσωπικό Πυρασφάλειας και εξασφαλίζει τα απαραίτητα μέσα διάσωσης και πυρόσβεσης.

Στην ομάδα πυρασφάλειας που ορίζει το Σχέδιο Δράσης υπάρχει ένας επικεφαλής, ο οποίος ιδανικά πρέπει να εκπαιδευτεί από έμπειρους πυροσβέστες και είναι ο υπεύθυνος για τη μελέτη όλων των τρόπων πρόληψης μιας πυρκαγιάς, για τον περιορισμό των κινδύνων που μπορεί να οδηγήσουν στην πρόκληση μίας φωτιάς και για τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων πυρασφάλειας. Αρχικά, ο επικεφαλής της πυρασφάλειας που έχει οριστεί είναι υπεύθυνος για τη μεταφορά των εύφλεκτων υλικών σε χώρους μακριά από τις αίθουσες διδασκαλίας και από χώρους όπου είναι το προσωπικό και οι μαθητές. Ιδανικός χώρος φύλαξης μπορεί να είναι κάποια αίθουσα με άφλεκτο στέγη που να παρέχει ασφάλεια.

Στους χώρους που αποθηκεύονται τα εύφλεκτα υλικά προβλέπεται από το Σχέδιο Άμεσης Ανάγκης να υπάρχει σύστημα μόνιμης εγκατάστασης κατάσβεσης. Επίσης, είναι αρμόδιος για την μέριμνα ύπαρξης διόδων ανάμεσα στα αποθηκευμένα υλικά, ώστε να διευκολύνεται η επέμβαση σε περίπτωση φωτιάς, για την διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος τις ώρες που δεν λειτουργεί το Ίδρυμα, για την ύπαρξη αλεξικέραυνου και για την εποπτεία ώστε να γίνεται τακτική συντήρηση από τα αρμόδια όργανα σε όλες τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις του σχολικού κτιρίου για την αποφυγή βραχυκυκλώματος και σε όλους τους χώρους όπου υπάρχει κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς. Στα καθήκοντά του είναι η ανάρτηση πινακίδων σε εμφανή σημεία σε όλο το χώρο του σχολείου, στις οποίες αναγράφονται οδηγίες πρόληψης μίας πυρκαγιάς, τρόποι ενεργειών του προσωπικού σε περίπτωση εκδήλωσης πυρκαγιάς, αλλά και κάθε άλλου μέτρου που θα συμβάλει στην αποφυγή της πυρκαγιάς και την μείωση του κινδύνου από αυτή. Ακόμη, φροντίζει για την εγκατάσταση αυτόματου συστήματος αποκάλυψης πυρκαγιών όπως ανιχνευτές φλόγας, θερμότητας, καπνού και αερίων εκεί όπου κατά περίπτωση κρίνεται αναγκαίο, Τέλος, είναι υπεύθυνος για τη συγκρότηση της υπόλοιπης ομάδας πυρόσβεσης και την εκπαίδευση των μελών αυτής [30].

Η ομάδα πυρόσβεσης είναι αρμόδια για την ύπαρξη πυροσβεστήρων στις αίθουσες διδασκαλίας και τους διαδρόμους και οφείλουν όλα τα μέλη της να γνωρίζουν τη χρήση τους. Επίσης, οφείλουν να ενημερώσουν τους μαθητές για τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθηθούν σε περίπτωση εκδήλωσης μίας φωτιάς, όπως η εκκένωση των αιθουσών και να δίνουν ερεθίσματα για συζήτηση θεμάτων που αφορούν τις φωτιές. Τέλος, πρέπει να ενημερώσουν τους μαθητές τους για τα τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης και ότι πρέπει άμεσα να κληθεί κάποιος εκπαιδευτικός σε περίπτωση που αντιληφθούν την ύπαρξη πιθανής πυρκαγιάς στο χώρο του σχολείου και να κατευθυνθούν στον προκαθορισμένο χώρο συγκέντρωσης [33].

2.4.2. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ

Όλο το προσωπικό του σχολείου πρέπει να γνωρίζει τις βασικές οδηγίες πυροπροστασίας και τη χρήση των πυροσβεστικών μέσων, γιατί σε περίπτωση εκδήλωσης μιας μικρής εστίας πυρκαγιάς υπεύθυνος για την κατάσβεση της είναι όποιος βρίσκεται πιο κοντά σε αυτήν. Οι μαθητές συνήθως δεν εμπλέκονται στην κατάσβεση μιας πυρκαγιάς, αν γίνει αντιληπτή η ύπαρξη φλόγας σε κάποιο σημείο του σχολείου αμέσως καλείται η πυροσβεστική και ηχούν οι σειρήνες για την άμεση ενημέρωση όσων βρίσκονται στο κτίριο του σχολείου. Αν υπάρχουν μαθητές στο προαύλιο του σχολείου που είναι ανοιχτός χώρος, παραμένουν εκεί διατηρώντας την ψυχραιμία τους. Αν υπάρχουν μαθητές στις αίθουσες διδασκαλίας με τάξη, γοργό ρυθμό και με τις οδηγίες του εκπαιδευτικού εκκενώνουν τις αίθουσες και κατευθύνονται στον προκαθορισμένο χώρο συγκέντρωσης, όπου μέλη της ομάδας πυροπροστασίας τους επιβλέπει και τους αποτρέπει να πλησιάζουν σε επικίνδυνα σημεία και σε στύλους με ηλεκτροφόρα καλώδια. Η ομάδα πυρόσβεσης είναι υπεύθυνη να ελέγξει όλους τους χώρους του σχολείου και κυρίως τις τουαλέτες για τυχόν μαθητές, αλλά και να εντοπίσει καθηγητές και μαθητές οι οποίοι δεν εμφανίστηκαν στο σημείο συγκέντρωσης. Στην περίπτωση που η φωτιά είναι εντός κάποιας αίθουσας εν ώρα διδασκαλίας και υπάρχει πολύς καπνός, οι μαθητές μαζί με τους εκπαιδευτικούς τους εκκενώνουν άμεσα την τάξη και προσπαθούν όλοι να μετακινηθούν όσο πιο κοντά στο δάπεδο. Αν πιάσουν φωτιά τα ρούχα κάποιου που προσπαθεί να βγει από την αίθουσα, πρέπει να σταματήσει να τρέχει, να πέσει στο πάτωμα και να αρχίσει να κυλιέται για να σβήσει η φωτιά, προστατεύοντας το κεφάλι, το πρόσωπο και τον αυχένα με τα χέρια του [30, 33].

2.4.3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΒΕΣΗ ΜΙΑΣ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ

Αφού ολοκληρωθεί η κατάσβεση της πυρκαγιάς στο χώρο του σχολείου και όλοι οι μαθητές και εκπαιδευτικοί βρίσκονται στο χώρο συγκέντρωσης που έχει προκαθοριστεί, ενημερώνονται οι γονείς και οι κηδεμόνες των παιδιών για να τα παραλάβουν από τον υπεύθυνο καθηγητή του τμήματός τους. Επιβλέπονται συνεχώς τα παιδιά για να μην απομακρυνθούν από το σημείο, να μην πλησιάσουν σε επικίνδυνα σημεία και σε ηλεκτροφόρα καλώδια,

καθώς και σε σημεία όπου μπορεί να αναζωπυρωθεί μια καινούρια εστία φωτιάς. Στο σημείο συγκέντρωσης θα καταφθάσει και η ομάδα Πρώτων Βοηθειών, η οποία θα περιποιηθεί τυχόν τραυματίες [30,33]. Εάν υπάρχει σχολικός ψυχολόγος, η υποστήριξη των μαθητών μετά το συμβάν θα βοηθήσει αρκετά στην επανένταξή τους στη σχολική μονάδα.

Η διαδικασία ετοιμότητας των σχολείων σε περίπτωση μαζικής καταστροφής αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της ευαισθητοποίησης αφενός της κοινότητας και αφετέρου ενός ευρύτερου κοινού για την βελτιστοποίηση της διατήρησης της ασφάλειας του πληθυσμού. Εκπαιδευτικοί, σχολικοί νοσηλευτές, επαγγελματίες δημόσιας υγείας, σχολικό προσωπικό, γονείς και κηδεμόνες πρέπει να ενώσουν τις προσπάθειες τους για να στηρίξουν την πρόληψη, την ετοιμότητα, την ανταπόκριση καθώς και την αποκατάσταση της σχολικής μονάδας μετά από μια καταστροφή [34].

3. ΑΠΟΜΑΚΡΥΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΜΑΖΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

Οι καταστροφές μπορούν να πλήξουν ανά πάσα στιγμή οποιαδήποτε περιοχή του πλανήτη με ίδιες συνέπειες στην κάθε περιοχή. Αυτό που αλλάζει είναι η διαχείριση του συμβάντος και ο τρόπος αντιμετώπισης μιας καταστροφής. Άλλες περιοχές που είναι πιο ανεπτυγμένες είναι συνήθως πιο οργανωμένες με σχέδια δράσεις και οργανογράμματα για την διαχείριση και αποκατάσταση των προβλημάτων. Περιοχές υποανάπτυκτες ή απομακρυσμένες από τα αστικά κέντρα αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα στην αντιμετώπιση συμβάντων με πολλαπλά θύματα. Αυτό συμβαίνει διότι δεν υπάρχουν αρκετοί πόροι και οι κατάλληλες εγκαταστάσεις για να αντιμετωπίσουν μεγάλες υλικές ζημιές και πολλά θύματα ταυτόχρονα και χάνουν πολύτιμο χρόνο μέχρι να έρθει εξειδικευμένη βοήθεια από το κοντινότερο αστικό κέντρο που διαθέτει τους πόρους για την αντιμετώπιση του συμβάντος [35].

Η Ελλάδα είναι μία χώρα με έντονο νησιωτικό χαρακτήρα, αφού διαθέτει περισσότερα από 2.500 νησιά και βραχονησίδες. Επομένως, τα νησιά της εξ ορισμού, λόγω του υδάτινου τους χαρακτήρα αποτελούν απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές από τα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη, που διαθέτουν όλους τους πόρους για να αντιμετωπίσουν μια μαζική καταστροφή. Μία τέτοια περιοχή είναι και το νησί της Ρόδου.

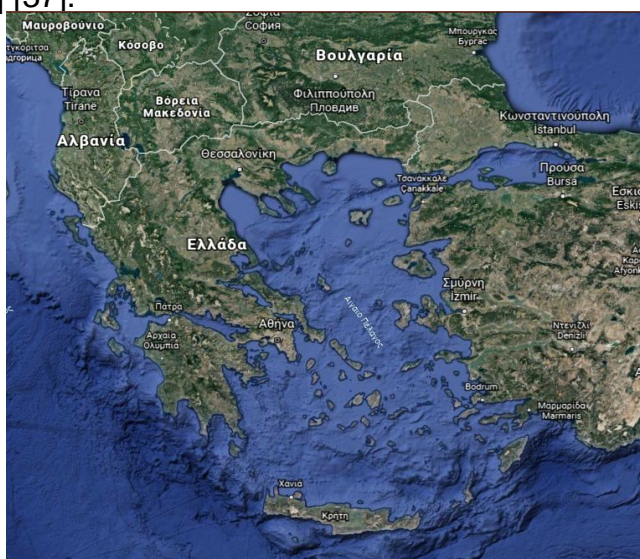
3.1.ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΗΣ

3.1.1. Η Γεωγραφία της Ελλάδας

Η Ελλάδα, με επίσημη συνταγματική ονομασία Ελληνική Δημοκρατία, είναι μια χώρα της νοτιοανατολικής Ευρώπης και αποτελεί το νοτιότερο μέρος της βαλκανικής χερσονήσου. Πρωτεύουσα της χώρας είναι η Αθήνα. Η Ελλάδα συνορεύει στα βορειοδυτικά με την Αλβανία, στα βόρεια με τη Βόρεια Μακεδονία και την Βουλγαρία και στα βορειοανατολικά με τη Βουλγαρία. Έχει ακτές στην Ανατολική Μεσόγειο και βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος, ανατολικά από το Αιγαίο Πέλαγος και νότια από το Λιβυκό Πέλαγος. Η ακτογραμμή της είναι 13.679 km και το κλίμα της είναι εύκρατο με ήπιους υγρούς χειμώνες και ζεστά ξηρά καλοκαίρια [36].

Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), το σύνολο της επιφάνειας της χώρας ανέρχεται στα 132.049 km². Ένα σημαντικό μέρος της επιφάνειας της χώρας αποτελούν τα διάφορα νησιωτικά συμπλέγματα τα οποία καταλαμβάνουν έκταση 19.805 km² που αντιστοιχεί περίπου στο 15% της συνολικής έκτασης. Το υπόλοιπο 85%, δηλαδή τα 112.244 km² αντιστοιχούν στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Ο πληθυσμός της χώρας σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού- Κατοίκων 2011, ανέρχεται στα 10.816.286, από τα οποία το 1.339.166, περίπου το 12% κατοικεί στη νησιωτική χώρα και τα υπόλοιπα 9.477.120, περίπου το 88% στην ηπειρωτική [37].

Χάρτης 1 : Ελλάδα (Πηγή Google Earth)

3.1.2. Τα νησιά της Ελλάδας

Ο όρος νησί αναφέρεται σε ένα κομμάτι ξηράς το οποίο περιβάλλεται από θάλασσα ή ωκεανό. Για στατιστικούς όμως λόγους η Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει προσθέσει πέντε επιπλέον κριτήρια για τον ορισμό του νησιού:

- i. Η έκτασης της επιφάνειας του να είναι τουλάχιστον 1 km²,
- ii. Να απέχει από την ηπειρωτική χώρα απόσταση τουλάχιστον 1 km
- iii. Ο πληθυσμός του να είναι πάνω από 50 κάτοικοι σε μόνιμη βάση
- iv. Να μην ενώνεται με σταθερή σύνδεση με την υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα (γέφυρα, σήραγγα, ανάχωμα) και τέλος,
- v. Να μην αποτελεί πρωτεύουσα κράτους [38].

Τα νησιά πάρα την διαφορετικότητά τους, ανάλογα με το μέγεθός τους αλλά και με τη γεωγραφική τους θέση, έχουν κάποια κοινά γεωγραφικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, τα οποία συνοψίζονται στον όρο “νησιωτικότητα”. Ο όρος αυτός αποτελεί την έκφραση της κοινής ταυτότητας των νησιών και ως βασικό της χαρακτηριστικό μπορεί να αναφερθεί ότι η νησιωτικότητα είναι ένα διαρκές φαινόμενο της γεωγραφικής ασυνέχειας και εντείνεται αντιστρόφως ανάλογα με το μέγεθος του νησιού και ανάλογα με την απόστασή του από τις ακτές. Τα χαρακτηριστικά της νησιωτικότητας είναι τα εξής:

- Η απομόνωση λόγω του υδάτινου περιβάλλοντός τους αποσκοπεί σε δυσκολία στις συγκοινωνίες με άλλες αστικές περιοχές πράγμα που συνεπάγεται υψηλά κόστη τόσο για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά όσο και για το ίδιο το κράτος.
- Το μικρό μέγεθος των νησιών, τόσο ως προς την έκταση, όσο και προς τον πληθυσμό συνεπάγεται μικρή αγορά και επομένως μικρή τοπική ζήτηση για υλικά αγαθά και μειωμένη πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες.
- Ο σημαντικός περιορισμός στους φυσικούς πόρους και έλλειψη ενδοχώρας, γεγονός που καθιστά εύθραυστη την περιβαλλοντική ισορροπία και αναγκαία την περιβαλλοντική διαχείριση.
- Οι διακυμάνσεις στις δραστηριότητες του πληθυσμού και των οικονομικών του νησιού μεταβάλλονται ανάλογα με την εποχική περίοδο, καλοκαιρινή και χειμερινή.
- Το ιδιαίτερο αλλά εύθραυστο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, είναι αποτέλεσμα της επίδρασης της φύσης, αλλά και των ανθρώπων που επισκέπτονται ανά τους αιώνες αυτές τις περιοχές για το νησιωτικό τους χαρακτήρα [39].

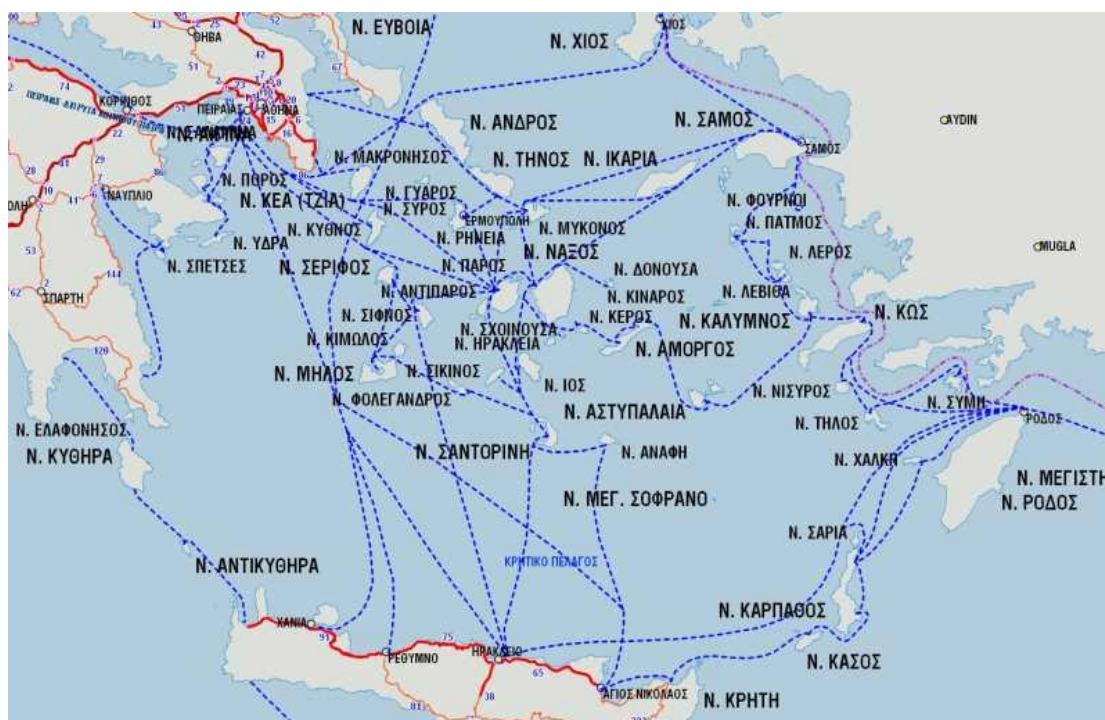
3.1.3. Τα Δωδεκάνησα

Το νησιωτικό σύμπλεγμα που βρίσκεται νοτιοανατολικά της Ελλάδας πέρα από το Ικάριο και το Καρπάθιο πέλαγος, ονομάζεται Δωδεκάνησος ή Δωδεκάνησα [40]. Ο όρος Δωδεκάνησος είναι ο πιο λόγιος και επίσημος, ενώ ο όρος Δωδεκάνησα είναι ο δημοτικότερος και ο πιο διαδεδομένος. Από την αρχαιότητα τα νησιά αυτά είναι γνωστά ως Νότιες Σποράδες.

Ενσωματώθηκαν στην Ελλάδα το 1947 και σήμερα διοικητικά ανήκουν στο Νομό Δωδεκανήσου. Παρά το όνομα τους τα νησιά που δηλώνει συγκεκριμένο αριθμό νησιών, στην πραγματικότητα τα νησιά, οι νησίδες και οι βραχονησίδες που ανήκουν στο νησιωτικό αυτό σύμπλεγμα είναι πολλά περισσότερα. Τα Δωδεκάνησα αποτελούνται από δεκαπέντε κύρια νησιά τα οποία κατά σειρά μεγέθους είναι: η Ρόδος, η Κάρπαθος, η Κως, η Κάλυμνος, η Αστυπάλαια, η Κάσος, η Τήλος, η Σύμη, η Λέρος, Νίσυρος, η Πάτμος, η Χάλκη, Λειψοί, Αγαθονήσι, Καστελόριζο ή Μεγίστη και από 93 μικρότερες νησίδες από τις οποίες κατοικούνται οι 13 [41]. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 της ΕΛΣΤΑΤ ο πληθυσμός του νομού Δωδεκανήσου ανέρχεται στις 190.988 που αντιστοιχεί στο 1,7% περίπου του συνολικού πληθυσμού της χώρας [42]. Η έκταση του νομού ανέρχεται στα 2.579,275 km².

Ο νησιωτικός χαρακτήρας της Δωδεκανήσου με τον κατακερματισμένο χώρο τους και τη γεωγραφική τους θέση ως προς τη ηπειρωτική χώρα καθιστά θεμελιώδη το ρόλο των μεταφορών κυρίως των αεροπορικών και των θαλάσσιων. Τα δρομολόγια μεταξύ των νησιών διαφοροποιείται κατά τη διάρκεια του χρόνου, τους καλοκαιρινούς και τους χειμερινούς μήνες, τόσο σε ό,τι αφορά στα αεροπορικά, όσο και στα ακτοπλοϊκά δρομολόγια. Παρατηρείται αδυναμία μετακίνησης μεταξύ των νησιών της ίδιας περιφέρειας, αλλά και μεταξύ άλλων νομών χωρίς τη μεσολάβηση ενδιάμεσου σταθμού, είτε με αεροπλάνο, είτε με πλοίο. Όσον αφορά στις θαλάσσιες μεταφορές, το σύστημα των λιμένων του Αιγαίου λειτουργεί ως ένα ισχυρά ιεραρχημένο σύστημα με κέντρο το λιμένα του Πειραιά και ακτινωτές συνδέσεις με τα νησιά του υπόλοιπου Αιγαίου και συγκεκριμένα των νησιών του νομού Δωδεκανήσου. Η ιστορία έχει δείξει με την πάροδο των χρόνων την σπουδαιότητα των λιμενικών υποδομών στο νησιωτικό χώρο για τις

θαλάσσιες μεταφορές. Για τη σύνδεση των μικρών νησιών του νομού σημαντικό ρόλο παίζουν οι ακτοπλοϊκές κυρίως γραμμές που οι περισσότερες από αυτές λειτουργούν βάση των εκάστοτε καιρικών συνθηκών. Κάποια νησιά διαθέτουν τη δυνατότητα αερομεταφορών, αφού υπάρχει αεροδρόμιο ή ελικοδρόμιο[41].

Χάρτης 3: Χάρτης Ελλάδας με τις γραμμές/ συνδέσεις των νησιών (πηγή: e-camping.gr)

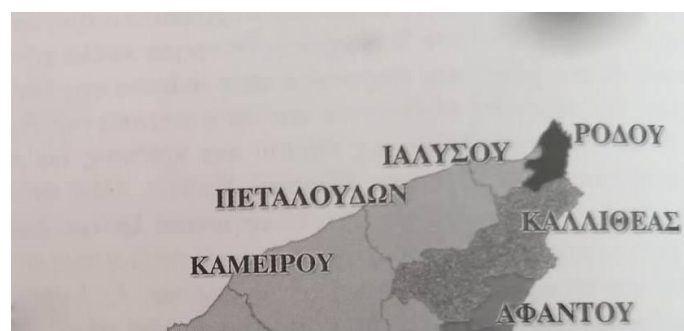
Τα αεροδρόμια των νησιών μεταξύ τους, αλλά και με μεγαλύτερα αστικά κέντρα και συγκεκριμένα με την πρωτεύουσα της χώρας δεν έχουν καθημερινή συγκοινωνία και λειτουργούν και αυτά ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες. Τα ελικοδρόμια εξυπηρετούν κυρίως αερομεταφορές σχετικές με θέματα υγείας. Το κυριότερο πρόβλημα στις μετακινήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν τόσο οι κάτοικοι των νησιών όσο και οι επισκέπτες κατά τους θερινούς κυρίως μήνες είναι ο χρόνος των διαδρομών καθώς και το κόστος. Ο χρόνος ελαττώνεται με τη χρήση των αερομεταφορών στα νησιά που είναι εφικτό, το κόστος όμως μεγαλώνει σημαντικά σε σχέση με τη χρήση των ακτοπλοϊκών γραμμών.

3.1.4. Το νησί της Ρόδου

Η Ρόδος είναι το μεγαλύτερο νησί της Δωδεκανήσου και αποτελεί την πρωτεύουσα του νομού. Απέχει περίπου 350 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της

Αθήνας και 18 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Τουρκίας. Βρίσκεται στο σταυροδρόμι δύο μεγάλων θαλάσσιων διαδρομών της Μεσογείου, ανάμεσα στο Αιγαίο Πέλαγος και της Ακτές της Μέσης Ανατολής, δηλαδή στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Η Ρόδος έχει γνωρίσει πολλούς πολιτισμούς και στα βάθη της ιστορίας έχει κατοικηθεί το νησί από πολλούς κατακτητές, όπως οι Αχαιοί, το Τάγμα των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ, τους Οθωμανούς και τους Ιταλούς. Στις 7 Μαρτίου του 1948 η Ρόδος και τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα ενσωματώθηκαν στην Ελλάδα με την Συνθήκη του Παρισίου που έθεσε τέλος στην ξένη κατοχή[43].

Το νησί της Ρόδου έχει έκταση 1400,68 km² και είναι το τέταρτο σε έκταση νησί της Ελλάδας, μετά την Κρήτη, την Εύβοια και τη Λέσβο. Διαθέτει ακτογραμμές μήκους 253 περίπου χιλιομέτρων[44]. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 115.490 κατοίκους που αντιστοιχεί στο 60,5% του πληθυσμού της Δωδεκανήσου και μόλις το 1% όλου του πληθυσμού της χώρας, και καθιστά τη Ρόδο ως το τρίτο πολυπληθέστερο ελληνικό νησί, μετά την Κρήτη και την Εύβοια[37]. Η πόλη της Ρόδου που βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο του νησιού και έχει πληθυσμό 49.541. Διοικητικά η Ρόδος πριν την ισχύ του προγράμματος Καποδίστρια αποτελούνταν από τους εξής Δήμους:

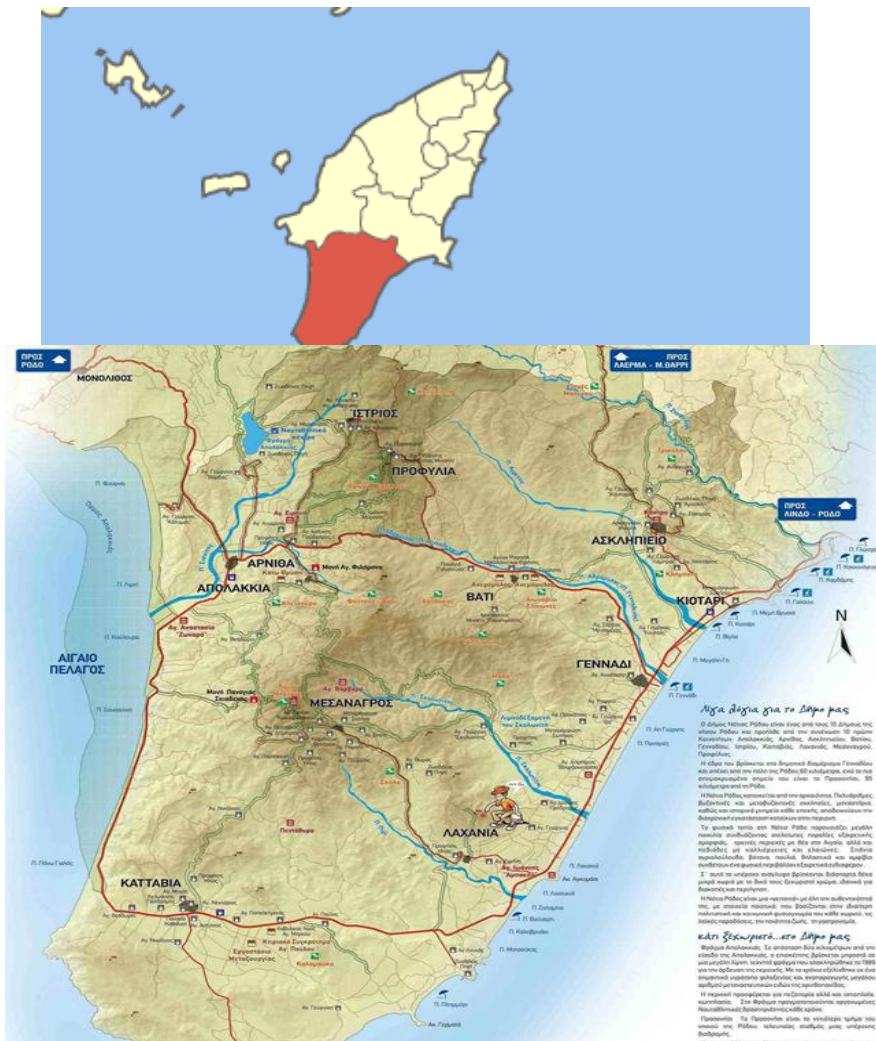

- Δήμος Ρόδου, που περιλαμβάνει το Δήμο Ροδίων.
- Δήμος Αρχαγγέλου, που περιλαμβάνει τις πρώην δημοτικές κοινότητες Αρχαγγέλου, Μαλώνος και Μασσάρων.
- Δήμος Ατταβύρου, που περιλαμβάνει τις πρώην δημοτικές κοινότητες Έμπωνα, Αγίου Ισιδώρου, Κρητινίας, Μονολίθου και Σιανών.
- Δήμος Αφάντου, που περιλαμβάνει τις πρώην δημοτικές κοινότητες Αφάντου και Αρχιπόλεως.
- Δήμος Ιαλυσού, που περιλαμβάνει τη δημοτική κοινότητα Ιαλυσού.
- Δήμος Καλλιθέας, που περιλαμβάνει τις πρώην δημοτικές κοινότητες Καλλιθιών, Κοσκινού και Ψίνθου.
- Δήμος Καμείρου, που περιλαμβάνει τις πρώην Κοινότητες, Απολλώνων, Διμυλίας, Καλαβάρδων, Πλατανιών, Σαλάκου, Σορωνής και Φανών.
- Δήμος Λινδίων, που περιλαμβάνει τις πρώην Κοινότητες Καλάθου, Λαέρμων, Λάρδου, Λίνδου και Πυλώνος.
- Δήμος Νότιας Ρόδου, που περιλαμβάνει τις πρώην δημοτικές κοινότητες Απολακκιάς, Αρνίθας, Ασκληπιείου, Βατίου, Γενναδίου, Ιστρίου, Κατταβιάς, Λαχανιάς, Μεσαναγρού και Προφύλιας.

- Δήμος Πεταλούδων, που περιλαμβάνει τις πρώην δημοτικές κοινότητες Κρεμαστής, Μαριτσών, Παραδεισίου, Πασιδάς, Δαματριάς και Θεολόγου.

3.1.5. Η Νότια Ρόδος

Η Νότια Ρόδος όπως αναφέρθηκε προηγουμένως αποτελείται από τα χωριά Απολακκιά, Αρνίθα, Ασκληπιείο, Βάτι, Ίστριος, Κατταβιά, Λαχανιά, Μεσαναγρός και Προφήλια και καλύπτει όλο το νότιο μέρος του νησιού. Συνορεύει με το Δήμο Ατταβύρου στα βορειοδυτικά και με το Δήμο Λινδίων στα βορειοανατολικά. Ήταν ο μεγαλύτερος σε έκταση δήμος της Ρόδου πριν εφαρμοθεί το πρόγραμμα Καποδίστριας, με έκταση 379 km² και καλύπτει το 27% περίπου του νησιού[46]. Οι μόνιμοι κάτοικοι του Δήμου Νότιας Ρόδου ήταν στην απογραφή του 2011 3.561, που αντιστοιχεί στο 3,1% του συνολικού πληθυσμού του νησιού[47]. Έδρα του δήμου ήταν το χωριό Γεννάδι, στο οποίο υπάρχουν νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο σχολείο. Τα σχολεία αυτά φιλοξενούν μαθητές από όλα τα χωριά του δήμου καθώς είναι και το μοναδικό χωριό που διαθέτει εκπαιδευτήρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης το γυμνάσιο και το λύκειο φιλοξενεί και μαθητές από το χωριό Λάρδος, το οποίο ανήκει στο δήμο Λινδίων.

3.2. ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Το νησί της Ρόδου διαθέτει ένα Γενικό Νοσοκομείο, μια ιδιωτική κλινική, τρία Κέντρα Υγείας και δύο Πολυδύναμα Περιφερειακά Ιατρεία (ΠΠΙ). Το ένα ΠΠΙ βρίσκεται στη Νότια Ρόδο, στο χωριό του Γενναδίου το οποίο διαθέτει 1 θέση Ιατρού Επιμελητή, η οποία παραμένει κενή και 3 θέσεις Αγροτικών Ιατρών οι οποίες για το 2020 έχουν καλυφθεί. Δεν υπάρχει νοσηλευτικό προσωπικό και δεν υπάρχει και ασθενοφόρο του ΕΚΑΒ. Ο Δήμος έχει διαθέσει έναν οδηγό ο οποίος είναι χρεωμένος στο Δήμο Νότιας Ρόδου για να εξυπηρετεί με ένα ασθενοφόρο της ανάγκες της περιοχής [48]. Στο ΠΠΙ Γενναδίου δίνονται οι Πρώτες Βοήθειες και από εκεί ο ασθενής/ τραυματίας μεταφέρεται στο Γενικό Νοσοκομείο Ρόδου (Γ.Ν. Ρόδου) για περαιτέρω έλεγχο.

Το Γ.Ν. Ρόδου περιλαμβάνει 335 κλίνες και διαθέτει παθολογικό τομέα, ο οποίος χωρίζεται στην Α' και Β' Παθολογική κλινική, χειρουργικό τομέα, ο οποίος χωρίζεται στην Α' Χειρουργική η οποία συστεγάζει την Θωρακοχειρουργική κλινική και Β' Χειρουργική κλινική η οποία συστεγάζει την Αγγειοχειρουργική και την Νευροχειρουργική κλινική, τομέα Ψυχικής Υγείας, εργαστηριακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει το βιοχημικό και παθολογοανατομικό τμήμα, Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών που μπορεί να φιλοξενήσει ταυτόχρονα 10 ασθενής σε φορεία και με μια αίθουσα αναζωογόνησης η οποία μπορεί να εξυπηρετήσει ταυτόχρονα δυο βαριά ασθενείς/ τραυματισμένους και διαθέτει εξοπλισμό για αντιμετώπιση παιδικού τραύματος, Εξωτερικά Ιατρεία, Μονάδα Τεχνητού Νεφρού, Ακτινολογικό Τομέα το οποίο περιέχει αξονικό τομογράφο, μαστογράφο, υπέρηχο, μαγνητικό τομογράφο, αγγειοτομογράφο, νευρολογική κλινική με δύο (2)

αίθουσες αρνητικής πίεσης, τομέα διοικητικού, χειρουργεία με 6 αίθουσες και 3 αίθουσα τοκετού, ωτορινολαρυγγολογική κλινική, οφθαλμολογικό τμήμα, ουρολογικό τμήμα και ουρολογική κλινική, Μονάδα Εντατικής Θεραπείας με 6 κλίνες και 1 για μολυσματικούς ασθενείς, Μονάδα Εμφραγμάτων με 6 κλίνες, γαστρεντερολογικό τμήμα, Παιδιατρική κλινική, Μαιευτική κλινική, Ορθοπαιδική κλινική και Καρδιολογική κλινική [49,50]. Επίσης, το Νοσοκομείο της Ρόδου διαθέτει και ελικοδρόμιο. Το ΕΚΑΒ διαθέτει τρία (3) εν λειτουργία ασθενοφόρα για να καύψουν την 24ωρη βάρδια ανάλογα με το προσωπικό που εργάζεται. Το ένα εκ των τριών εξυπηρετεί το Κέντρο Υγείας Αρχαγγέλου και συνεπώς όλη την περιοχή της Νότιας Ρόδου [51]. Τέλος, το νησί της Ρόδου διαθέτει ομάδα εθελοντών του Ερυθρού Σταυρού και τμήμα Πολιτικής Προστασίας.

Σε περίπτωση μιας μαζικής καταστροφής, το Γ.Ν. Ρόδου δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει ταυτόχρονα πολλούς ασθενείς, διότι πέρα από την έλλειψη χώρου στο νοσοκομείο υπάρχει και σημαντική έλλειψη προσωπικού όπως αναφέρει ο Διοικητής του Γ.Ν. Ρόδου, κύριος Ρουμάνης, σε συνέντευξή του σε τοπική εφημερίδα του νησιού, στην οποία αναφέρεται συγκεκριμένα στην έλλειψη ιατρών αναισθησιολόγων που οδηγεί στην χρήση μόνο της μιας εκ των έξι αιθουσών του χειρουργείου [52]. Επομένως, το νησί της Ρόδου είναι μια περιοχή με λίγους πόρους για την αντιμετώπιση συμβάντων μαζικής καταστροφής και σε ένα τέτοιο συμβάν πρέπει να ενισχυθεί με βοήθεια από μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Γι' αυτό καταδεικνύεται η αναγκαιότητα για ενίσχυση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία θα δώσει ερεθίσματα στους μαθητές να εκπαιδευτούν και να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση συμβάντων με πολλαπλά θύματα.

B. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ

Οι απομακρυσμένες περιοχές, και κυρίως τα νησιά, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, λόγω του γεωγραφικού τους χαρακτήρα, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο πρόβλημα στην αντιμετώπιση γεγονότων μαζικής καταστροφής. Αρχικά, αυτό συμβαίνει διότι οι υπηρεσίες υγείας είναι

περιορισμένες και παρουσιάζουν αρκετές δυσκολίες και επίσης, διότι στον τομέα της εκπαίδευσης σε θέματα μαζικών καταστροφών οι απομακρυσμένες περιοχές δεν είναι τόσο καλά προετοιμασμένες. Οι παραπάνω λόγοι καθώς και η ελλιπής βιβλιογραφία, οδηγεί στην ανάγκη διερεύνησης στους συγκεκριμένους τομείς.

1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι να αναδείξει την γνώση και την συμπεριφορά σε θέματα που αφορούν συμβάντα με πολλαπλά θύματα σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μίας απομακρυσμένης περιοχής της Ρόδου, στη Νότια Ρόδο και συγκεκριμένα στο Γεννάδι. Επιλέχθηκε το σχολείο αυτό για δύο λόγους, πρώτον λόγω προσωπικής εμπειρίας φοίτησης στο σχολείο αυτό και δεύτερον λόγω του ότι το συγκεκριμένο σχολείο φιλοξενεί μαθητές από την ευρύτερη περιοχή της Νότιας Ρόδου με συνέπεια τα αποτελέσματα της έρευνας να αντιπροσωπεύουν μαθητές από διάφορα χωριά της Ρόδου.

Στη μελέτη αυτή θα ζητηθεί από τους μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με τις ενέργειες που θα έκαναν σε περίπτωση που συμβεί κάποιου είδους μαζική καταστροφή εν ώρα που βρίσκονται στη σχολική μονάδα, καθώς και σε ερωτήσεις σχετικά με τον εξοπλισμό και τις παροχές που τους προσφέρει το σχολείο σχετικά με τέτοια θέματα.

Απώτερος στόχος της μελέτης είναι να αναδείξει την εκπαίδευση και την εξοικείωση των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τις ενέργειες αντιμετώπισης συμβάντων μαζικής καταστροφής.

2. ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η ανάδειξη των υπαρχόντων υπηρεσιών υγείας που αναφέρθηκαν στην υποενότητα 3.2. έγινε κατόπιν ιδίων αναφορών, λόγω προσωπικής εργασιακής εμπειρίας στο Γενικό Νοσοκομείο Ρόδου και κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας με αρμόδιους που εργάζονται στο Γ.Ν. Ρόδου, στο ΠΠΙ Γενναδίου και με εργαζόμενους στο Δήμο Νότιας Ρόδου.

Για την πραγματοποίηση της έρευνας σχεδιάστηκε ειδικό ερωτηματολόγιο το οποίο παρατίθεται στην ενότητα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ και αποτελείται από 57 ερωτήσεις ομαδοποιημένες ανάλογα με τη μαζική καταστροφή.

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε κατόπιν ηλεκτρονικής αποστολής (email) στο σύνολο των μαθητών του σχολείου που διέθεταν λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μετά από συνεννόηση με τον Διευθυντή του σχολείου και τον καθηγητή της πληροφορικής. Η συμμετοχή στην έρευνα για τους μαθητές του σχολείου ήταν εθελοντική και η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων ανώνυμη.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

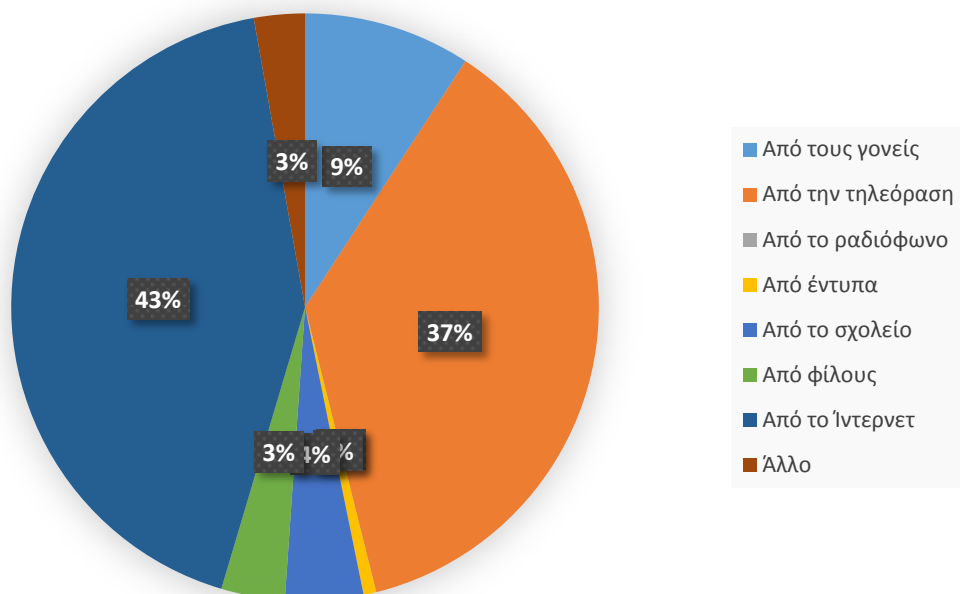
Από τα 225 ερωτηματολόγια που απεστάλησαν στο δείγμα των μαθητών του σχολείου του Γενναδίου, συλλέχθηκαν 141 απαντήσεις. Το 46,1% των συμμετεχόντων ήταν κορίτσια και το υπόλοιπο 53,9% αγόρια. Το 2,8% των μαθητών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο είναι ηλικίας 12 ετών, το 17% είναι ηλικίας 13 ετών, το 19,8% είναι 14 χρονών, το 27% των απαντήσεων προήλθαν από παιδιά ηλικίας 15 ετών, το 12,1% είναι παιδιά 16 ετών, το 12,1% είναι μαθητές 17 ετών και το υπόλοιπο 9,2% είναι παιδιά 18 ετών. Το 8,6% του συνόλου των μαθητών φοιτά στην Α' Γυμνασίου, το 20,7% φοιτά στη Β' Γυμνασίου, το 29,3% φοιτά στην Γ' Γυμνασίου, το 16,4% στην Α' Λυκείου, το 12,9% στην Β' Λυκείου και το 12,1% παρακολουθεί την Γ Λυκείου. Το 74,5% των μαθητών που φοιτούν στο σχολείο του Γενναδίου έχει γεννηθεί στην Ελλάδα, το 23,4% των μαθητών έχει γεννηθεί στην Αλβανία, το 0,7% στο Αφγανιστάν και το 1,4% έχει γεννηθεί στην Αγγλία. Από το σύνολο των μητέρων των μαθητών το 55,3% έχει γεννηθεί στην Αλβανία, το 32% έχει γεννηθεί στην Ελλάδα, το 3,5% έχει γεννηθεί στον Καναδά και το 9,2% έχει γεννηθεί σε διάφορες χώρες του εξωτερικού. Από το σύνολο των πατεράδων των μαθητών το 55,3% έχει γεννηθεί στην Αλβανία, το 34% έχει γεννηθεί στην Ελλάδα, το 3,5% έχει γεννηθεί στην Γερμανία και το 7,2% έχει γεννηθεί σε άλλες χώρες του εξωτερικού. Σύμφωνα με τους μαθητές το 42% των μαμάδων τους εργάζεται σε ξενοδοχείο, το 2,8% εργάζεται ως καθαρίστρια, το 12,8% εργάζεται ως σερβιτόρα, το 3,5% του συνόλου των μαμάδων είναι

άνεργες, το 10% εργάζεται ως μαγείρισσα ή ως ζαχαροπλάστης, το 5% είναι δημόσιοι υπάλληλοι, το 5,7% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 3,5% ασχολείται με τα οικιακά, το 2,1% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και το υπόλοιπο 12,6% ασχολείται με άλλα επαγγέλματα. Το 20,6% των μαμάδων έχει τελειώσει κάποιο Πανεπιστήμιο, το 53,2% έχει τελειώσει το Λύκειο, το 20,6% έχει τελειώσει το Γυμνάσιο και το 5,6% έχει τελειώσει το Δημοτικό. Σύμφωνα με τα παιδιά το 24,1% των πατεράδων τους εργάζεται σε ξενοδοχείο, το 7,8% εργάζεται σε οικοδομή, το 8,5% είναι σερβιτόροι, το 5,8% είναι άνεργοι, το 18,4% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, το 12% εργάζεται σε κάποια ιδιωτική επιχείρηση, το 6,4% είναι μάγειρες, το 5% είναι αγρότες ή κτηνοτρόφοι, το 6,4% εργάζεται σε κάποια δημόσια επιχείρηση και το υπόλοιπο 5,7% ασχολείται με άλλες εργασίες. Από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν το 15,6% των πατεράδων έχει τελειώσει κάποιο Πανεπιστήμιο, το 54,6% έχει τελειώσει το Λύκειο, το 25,5% έχει τελειώσει το γυμνάσιο και το 4,3% έχει τελειώσει μόνο το Δημοτικό.

3.2. ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

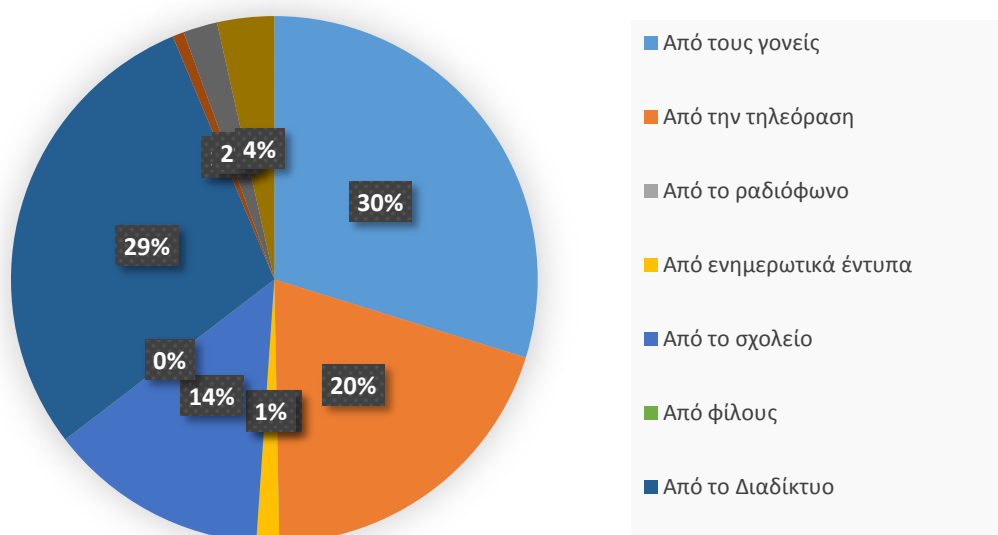
Από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν το 75,9% των σπιτιών διαθέτουν Ηλεκτρονικό Υπολογιστή και το 97,5% των παιδιών έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο.

Στην ερώτηση που αφορά την πηγή ενημέρωσης των μαθητών για θέματα που αφορούν γεγονότα με πολλαπλά θύματα, η πλειοψηφία (43%) ενημερώνεται από το Διαδίκτυο, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό (37%) ενημερώνεται από την Τηλεόραση.

Στην ερώτηση που αφορά την πηγή ενημέρωσης σχετικά με την ασφάλεια των μαθητών σε θέματα μαζικών καταστροφών, τα περισσότερα παιδιά (29,8%) απάντησαν ότι ενημερώνονται από τους γονείς τους, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών (29,1%) ενημερώνεται από το Διαδίκτυο.

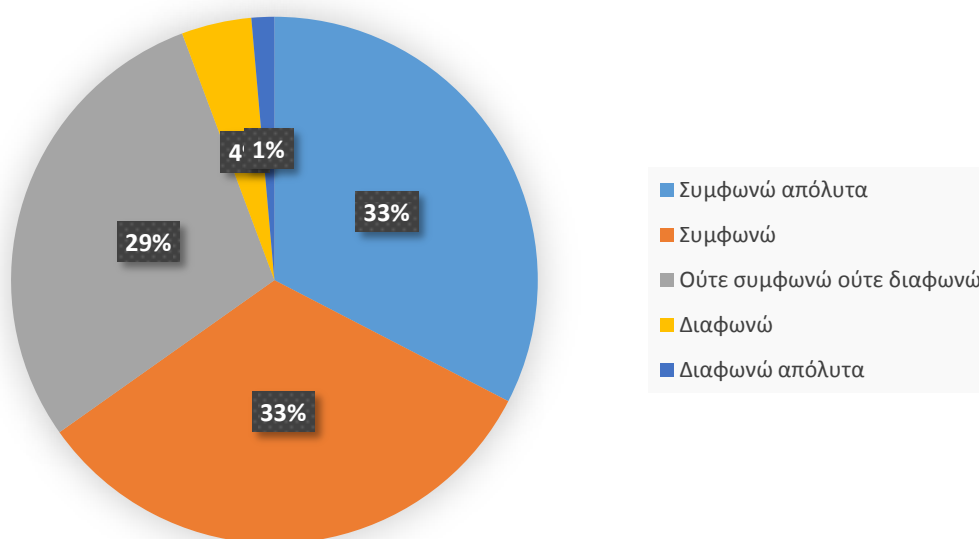
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

3.3. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

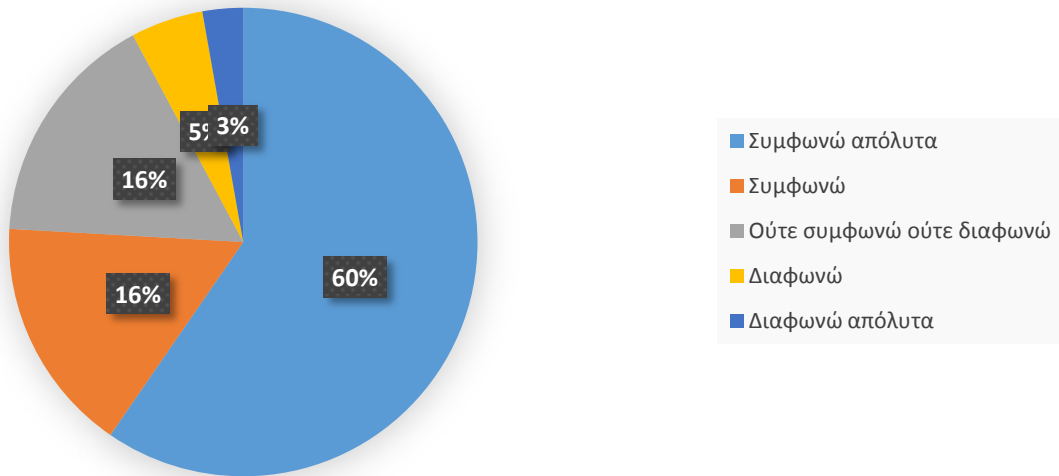
1) Στη δήλωση ότι τα τροχαία ατυχήματα είναι συχνά στη Ρόδο οι περισσότεροι μαθητές (32,6%) συμφώνησαν απόλυτα, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί.

ΤΑ ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΕΊΝΑΙ ΣΥΧΝΑ ΣΤΗ ΡΟΔΟ

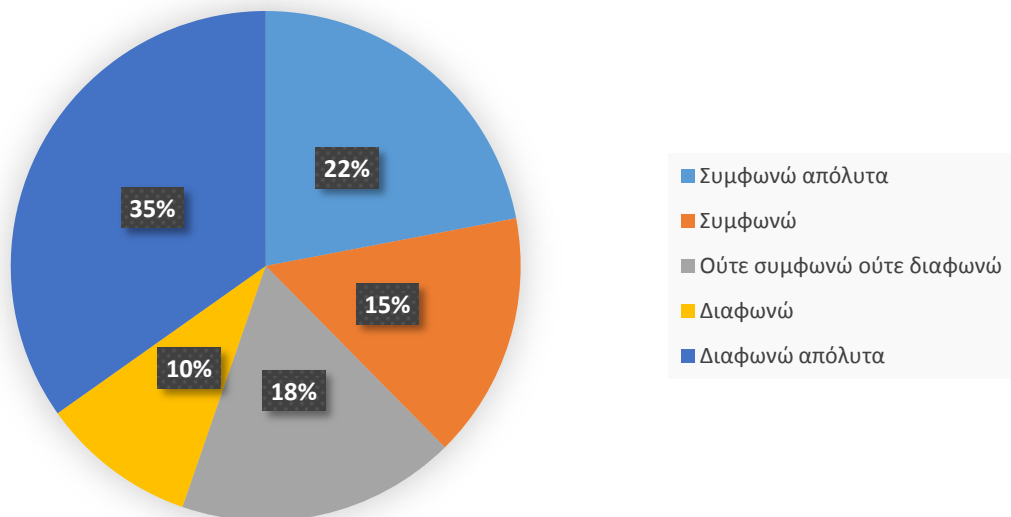
2) Στη δήλωση ότι τους καλοκαιρινούς μήνες αυξάνεται ο αριθμός των θυμάτων από τροχαία ατυχήματα στους δρόμους του νησιού το 59,6% των μαθητών συμφώνησαν απόλυτα και μόλις ένα πολύ μικρό ποσοστό του ύψους 2,8% διαφώνησε απόλυτα.

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥΣ ΜΗΝΕΣ

3) Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα στην δήλωση σχετικά με το αν σε περίπτωση τροχαίου ατυχήματος βγάζουν οι παρευρισκόμενοι τους τραυματίες από το όχημα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών (45%) δεν θα έβγαζε τους τραυματίες από το όχημα τους, ενώ ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό (37%) θα τους έβγαζε.

ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ ΒΓΑΖΩ ΤΟΥΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

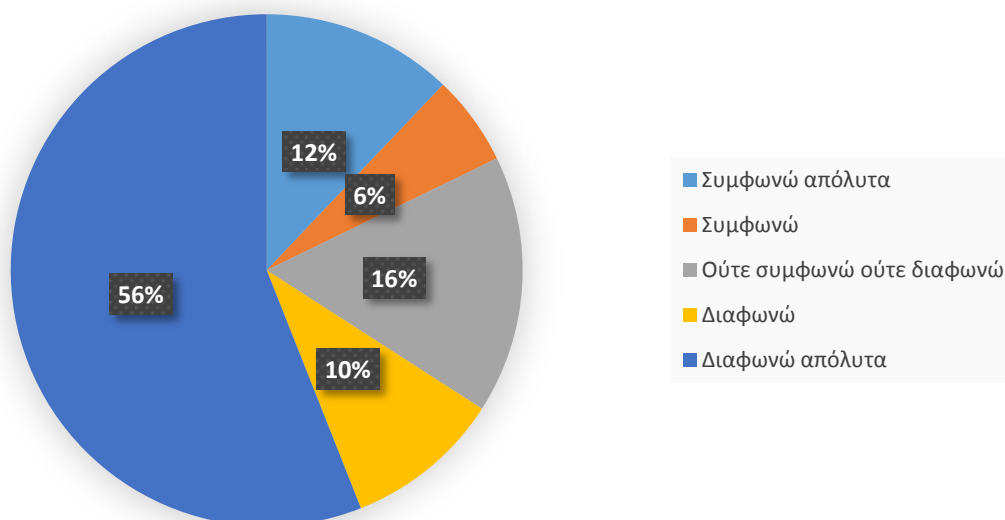

4) Το 85,1% των παιδιών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο γνωρίζουν ότι σε περίπτωση ατυχήματος πρέπει να ειδοποιηθεί η Αστυνομία και το ΕΚΑΒ.

5) Το 69,5% των ερωτηθέντων μαθητών διαφωνούν απόλυτα στην δήλωση για τα τροχαία ατυχήματα «Αφήνω τους περαστικούς να βλέπουν και να τραβάνε φωτογραφίες», ενώ το 5% συμφωνεί απόλυτα με την παραπάνω δήλωση.

6) Στη δήλωση σχετικά με το αν πρέπει να αφαιρεθεί το κράνος ενός μοτοσικλετιστή ο οποίος έχει εμπλακεί σε ατύχημα για την αναγνώρισή του το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών (56%) διαφωνεί απόλυτα, ενώ ένα μικρό ποσοστό (12%) συμφωνεί απόλυτα.

ΑΝ Ο ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΣ ΕΊΝΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΑΦΑΙΡΩ ΤΟ ΚΡΑΝΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΔΩ ΠΟΙΟΣ ΕΊΝΑΙ

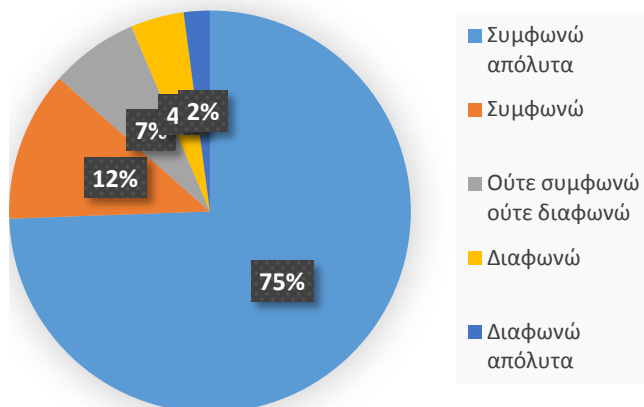
3.4. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΥΣ

1) Το 67,4% των μαθητών συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με την δήλωση ότι η Ρόδος και γενικότερα τα Δωδεκάνησα είναι σεισμογενής περιοχή.

2) Το 74,5% των ερωτηθέντων μαθητών σε περίπτωση σεισμού θα έμπαιναν κάτω από το θρανίο τους, ενώ το 28,4% κατά τη διάρκεια του σεισμού θα καθόταν σε εμβρυϊκή στάση δίπλα από μεγάλα έπιπλα.

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ
ΣΕΙΣΜΟΥ ΚΑΘΟΜΑΙ ΣΕ
ΕΜΒΡΥΪΚΗ ΣΤΑΣΗ ΔΙΠΛΑ ΑΠΟ
ΜΕΓΑΛΑ ΕΠΙΠΛΑ 55

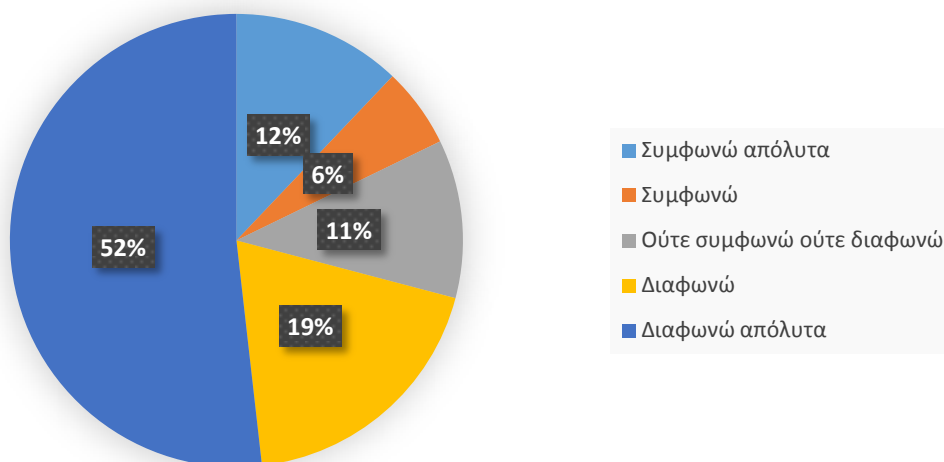
ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΔΟΝΗΣΗΣ ΜΠΑΙΝΩ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΘΡΑΝΙΟ

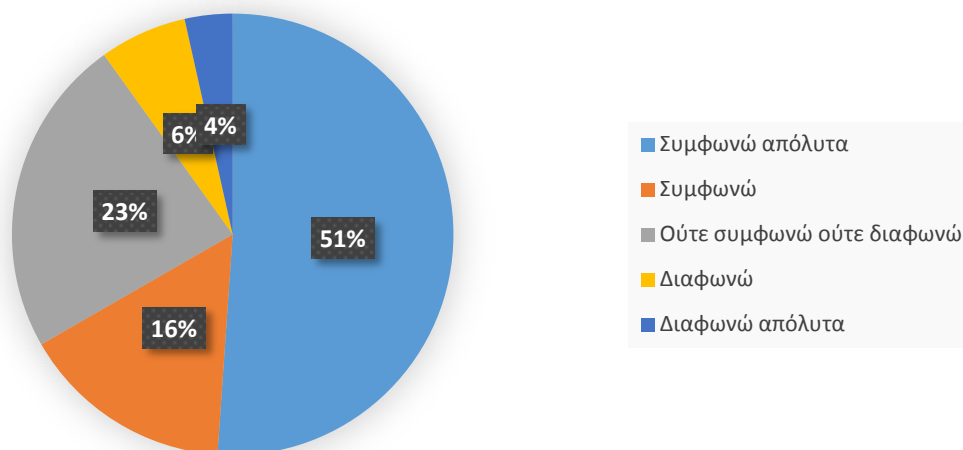
3) Τα περισσότερα παιδιά (79%) σε περίπτωση που κάποιο κομμάτι του κτηρίου καταρρεύσει από το σεισμό δεν θα πήγαιναν να προστατευτούν στα συντρίμια του, όμως υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό (10%) το οποίο θα πήγαινε να προστατευτεί εκεί.

4) Κατά την εκκένωση των αιθουσών διδασκαλίας οι περισσότεροι μαθητές (52%) διαφωνούν απόλυτα με τη δήλωση «κατά την εκκένωση των αιθουσών διδασκαλίας αποχωρώ τρέχοντας και φωνάζοντας και τους άλλους να με ακολουθήσουν», ενώ το (12%) συμφωνεί απόλυτα με την παραπάνω δήλωση.

**ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΑΠΟΧΩΡΩ ΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΦΩΝΑΖΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ
ΑΛΛΟΥΣ ΝΑ ΜΕ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ.**

5) Οι περισσότεροι ερωτηθέντες μαθητές (67%) δήλωσαν ότι συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα ότι η εκκένωση των αιθουσών του ισογείου ξεκινάει από την αίθουσα διδασκαλίας που βρίσκεται πιο κοντά στην πόρτα που οδηγεί στο προαύλιο και μόλις το 10% διαφωνεί ή διαφωνεί απόλυτα με την δήλωση αυτή.

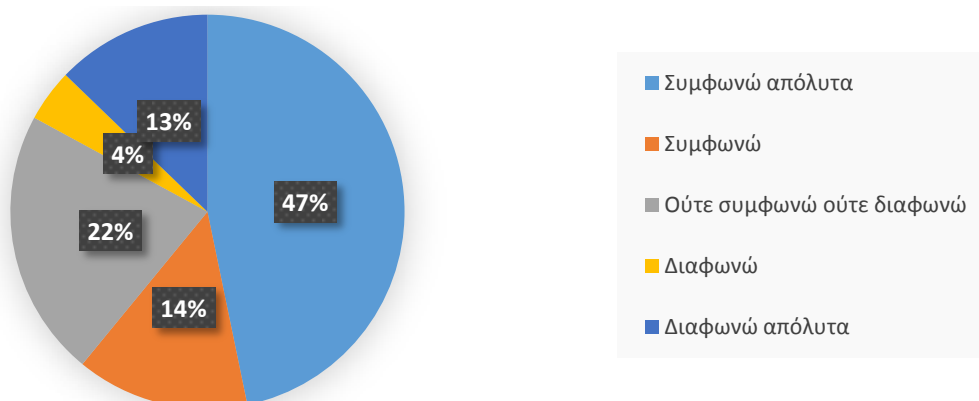

6) Μετά το πέρας του σεισμού, η πλειονότητα των μαθητών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο (80%) δεν θα πλησίαζε κοντά στα παράθυρα και το (64%) δεν θα κατανάλωνε νερό από τις βρύσες.

3.5. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ

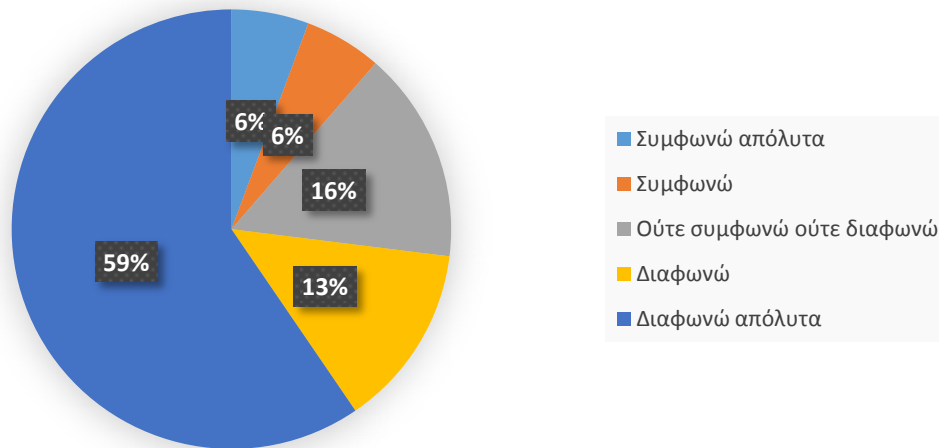
1) Σε περίπτωση πλημμύρας το 74,5% των ερωτηθέντων μαθητών στο σχολείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Γενναδίου θα εγκατέλειπαν υπόγειους χώρους και θα ανέβαιναν σε υψηλότερο σημείο. Η πλειοψηφία (49,7%) των παιδιών δεν θα έβγαιναν στους δρόμους κατά τη διάρκεια της πλημμύρας για να αναζητήσει βοήθεια, ενώ ένα αρκετά υψηλό ποσοστό (29,8%) θα έβγαινε στο δρόμο για να ζητήσει βοήθεια.

2) Με τη δήλωση «Ζητώ από τους γονείς μου να μου δείξουν πως κλείνει ο γενικός διακόπτης του ρεύματος» το 47% των μαθητών συμφώνησε απόλυτα, ενώ το 13% διαφώνησε απόλυτα.

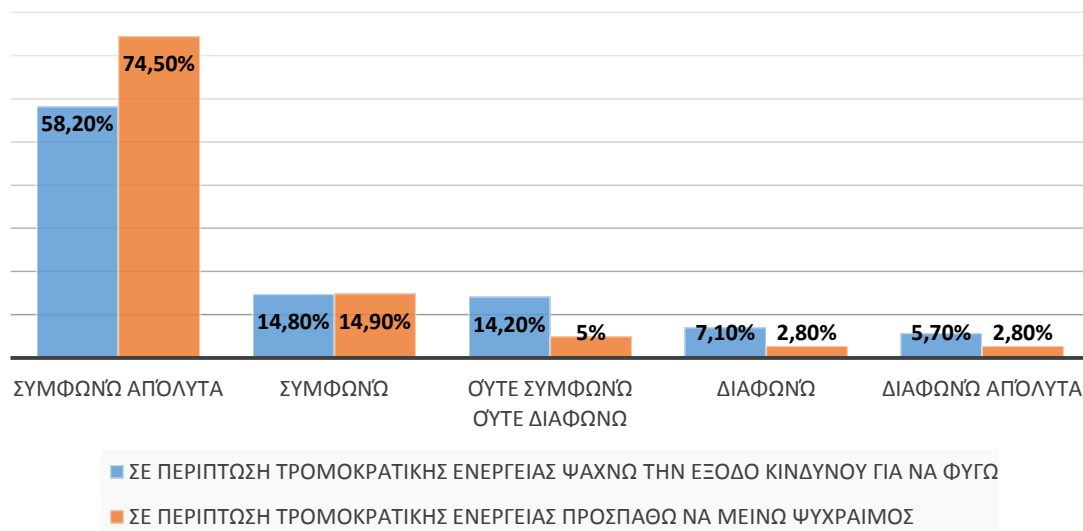
3) Αν έχει καταρρεύσει κάποιο κομμάτι του κτηρίου κατά τη διάρκεια της πλημμύρας, τα περισσότερα παιδιά (75%) δεν θα πήγαινε να προστατευτεί στα συντρίμια, ενώ ένα 11% του πληθυσμού των παιδιών θα πήγαινε.

4) Για τη δήλωση «Διασχίζω τους χείμαρρους που έχουν δημιουργηθεί από τα νερά της πλημμύρας» το 59% των μαθητών διαφώνησε απόλυτα, ενώ το 6% συμφώνησε απόλυτα ότι θα διέσχιζε τους χείμαρρους.

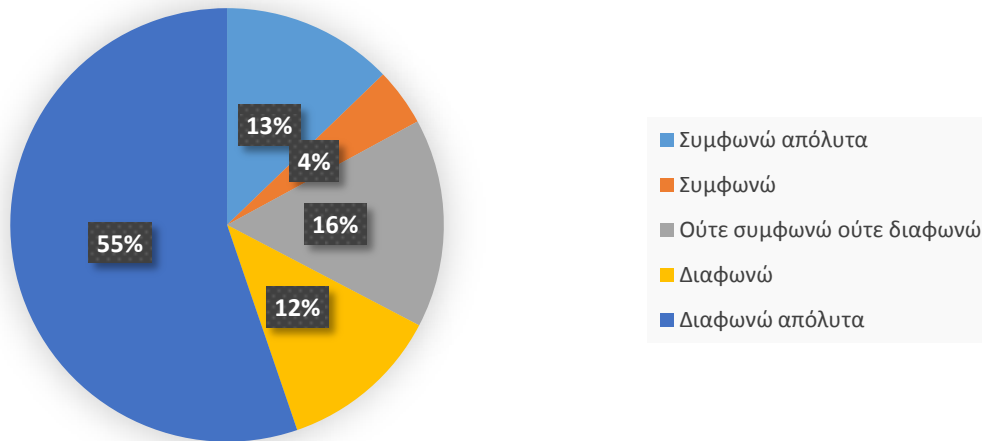

3.6. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.

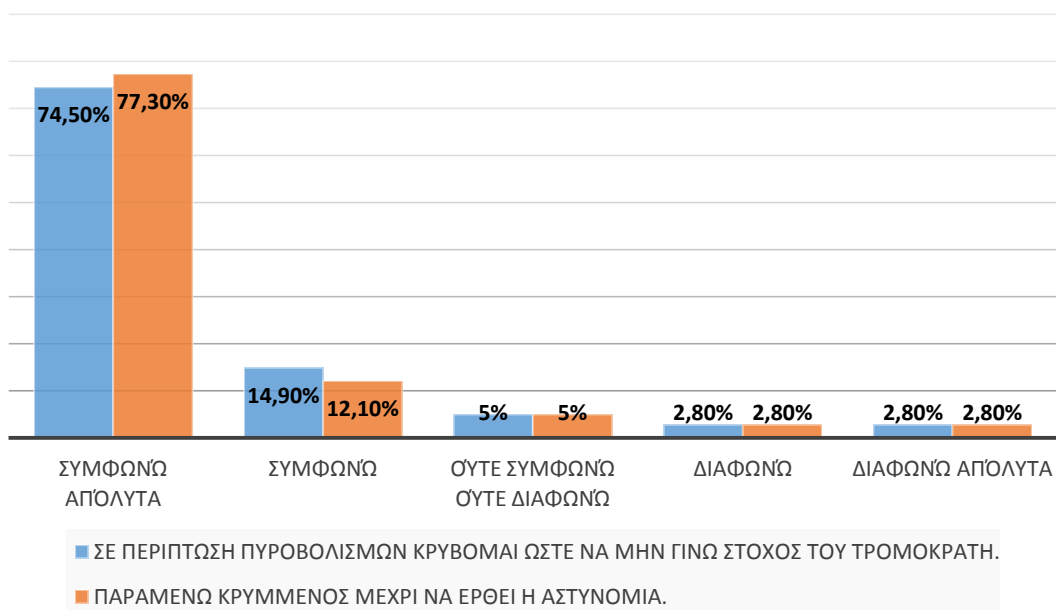
1) Σε περίπτωση τρομοκρατικής ενέργειας η πλειοψηφία των μαθητών (73%) θα ψάξει να βρει την έξοδο κινδύνου του κτηρίου που βρίσκεται για να φύγει, και το 89% θα προσπαθήσει να κρατήσει την ψυχραιμία του.

2) Η πλειοψηφία των παιδιών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο (67%) αν έβρισκαν κάποιον περίεργο μηχανισμό στο χώρο του σχολείου δεν θα το εξερευνούσαν με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους, ενώ ένα μικρό αλλά σημαντικό ποσοστό (17%) θα το εξερευνούσε χωρίς να το παραδώσει στους υπεύθυνους καθηγητές,

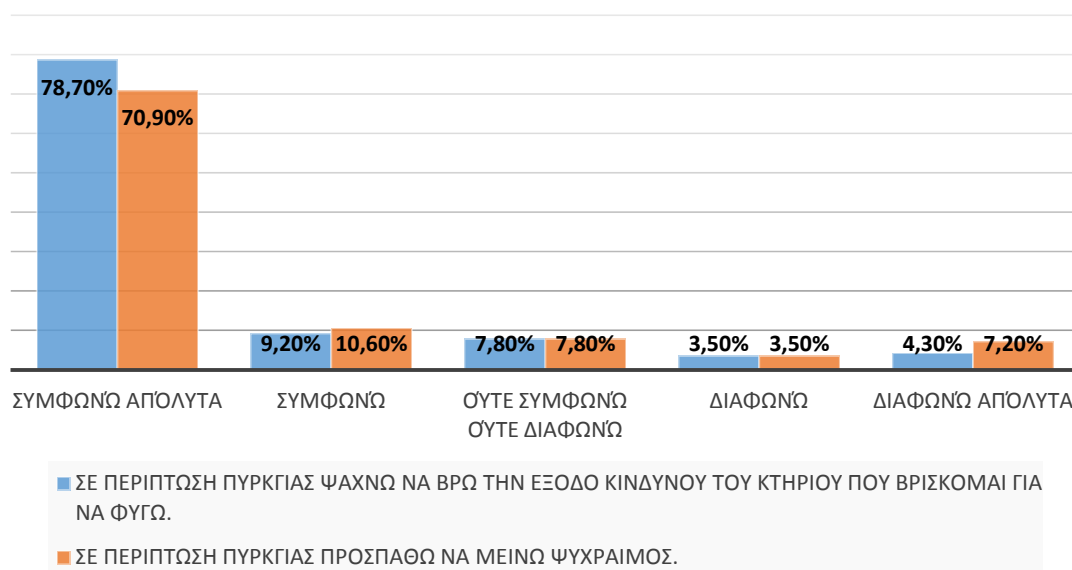

3) Σε περίπτωση πυροβολισμών το 89% των μαθητών θα παραμείνουν κρυμμένοι ώστε να μην γίνουν στόχος του τρομοκράτη και το 85% θα παραμείνει στην κρυψώνα μέχρι να έρθει η Αστυνομία.

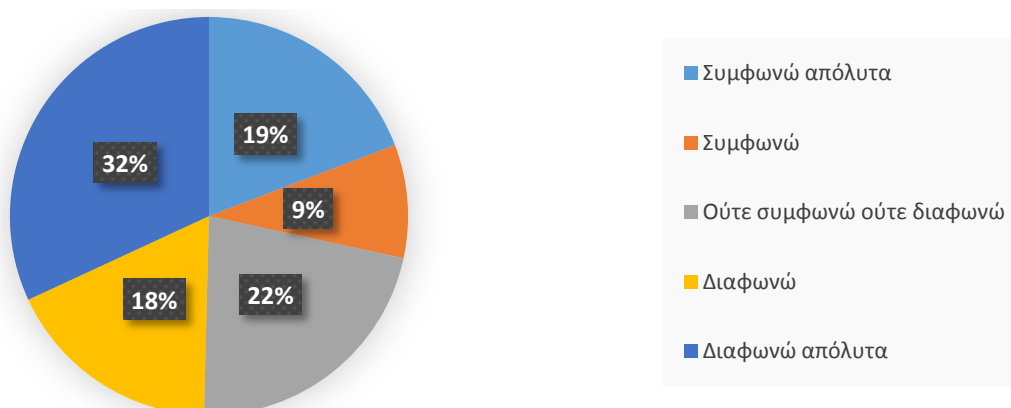
3.7. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΦΩΤΙΕΣ

1) Στο κομμάτι που αντιστοιχεί στις ενέργειες που θα κάνουν οι μαθητές του σχολείου του Γενναδίου σε περίπτωση που ξεσπάσει πυρκαγιά εν ώρα λειτουργίας της σχολικής τους μονάδας το 88% των μαθητών θα ψάξει να βρει την έξοδο κινδύνου του κτηρίου που βρίσκεται για να φύγει και το 81% θα παραμείνουν ψύχραιμοι.

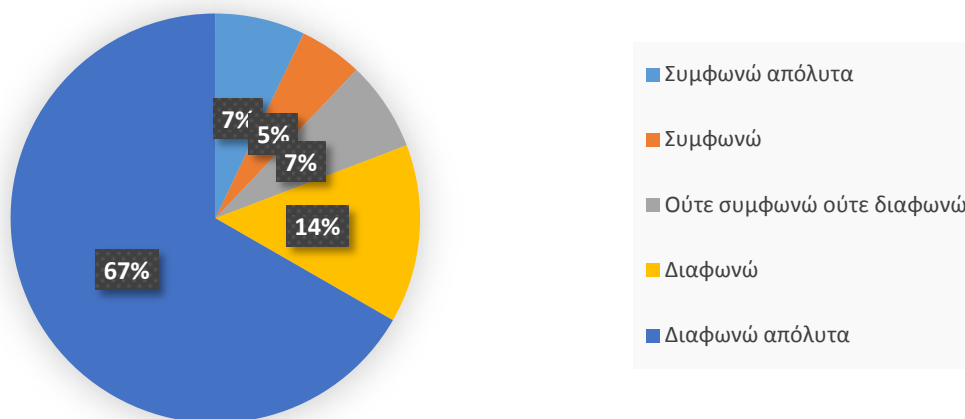
2) Σε περίπτωση φωτιάς οι περισσότεροι μαθητές (80%) γνωρίζουν που θα βρουν τον πυροσβεστήρα, ενώ το 9% δεν ξέρει που θα τον βρει.

3) Στη δήλωση «Σε περίπτωση φωτιάς πιάνω τον πυροσβεστήρα και τον χρησιμοποιώ χωρίς να ξέρω πως λειτουργεί», το 50% των παιδιών διαφωνούν, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό (28%) συμφωνούν, δηλαδή θα χρησιμοποιήσουν τον πυροσβεστήρα χωρίς να γνωρίζουν τη λειτουργία του.

4) Το 93% των μαθητών γνωρίζει ότι σε περίπτωση φωτιάς πρέπει να κληθεί το 199, μόνο το 4% δεν γνώριζε καθόλου και ένα ποσοστό του ύψους 3% δεν ήταν σίγουρο για την κλήση αυτή.

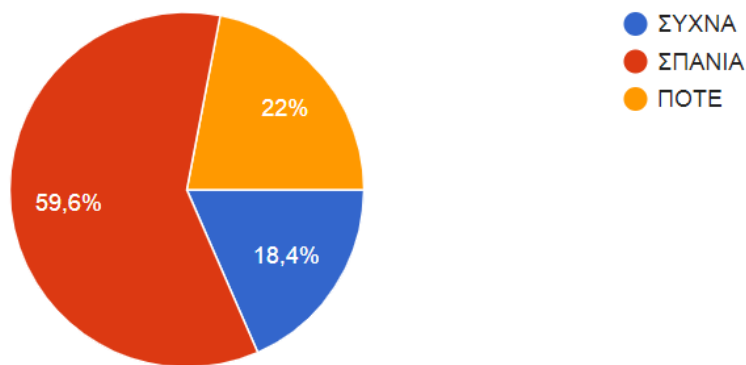
5) Τα παιδιά ερωτήθηκαν κατά πόσο συμφωνούν με τη δήλωση «Σε περίπτωση πυρκαγιάς τρέχω στις φλόγες για να πάρω τα πράγματα μου», το 67% διαφώνησε απόλυτα με την παραπάνω δήλωση, ενώ το 7% συμφώνησε απόλυτα.

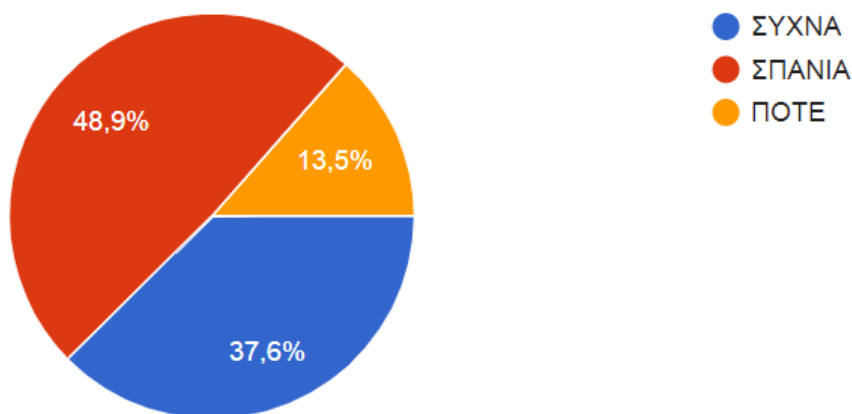
3.8. ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Το τελευταίο τμήμα του ερωτηματολογίου εστίασε στη συχνότητα που ο κάθε μαθητής συζητά με τους φίλους του θέματα που αφορούν τις μαζικές καταστροφές, αλλά και το πόσο συχνά γίνονται ενημερώσεις στο σχολείο τους για τέτοια συμβάντα.

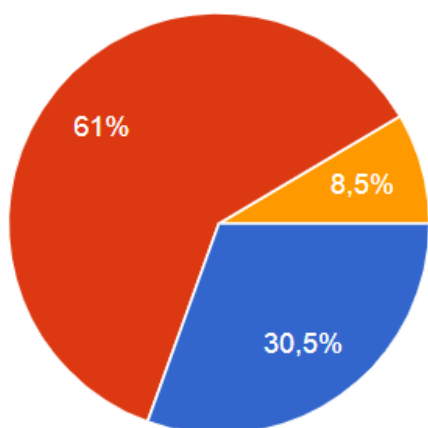
1) Οι περισσότεροι μαθητές (59,6%) σπάνια συζητούν με τους συμμαθητές τους για θέματα που αφορούν συμβάντα με πολλαπλά θύματα.

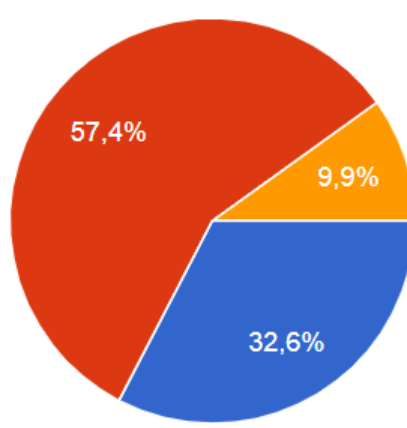
2) Όσον αφορά την συχνότητα της ενημέρωσης των μαθητών στο σχολείο η πλειοψηφία των παιδιών (48,9%) απάντησε ότι σπάνια ενημερώνονται για τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθήσουν σε περίπτωση μιας μαζικής καταστροφής.

3) Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια, σπάνια γίνονται ασκήσεις εκκένωσης του σχολείου σε περίπτωση μαζικής καταστροφής, όπως σπάνια ενημερώνονται οι μαθητές για τον χώρο συγκέντρωσής τους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

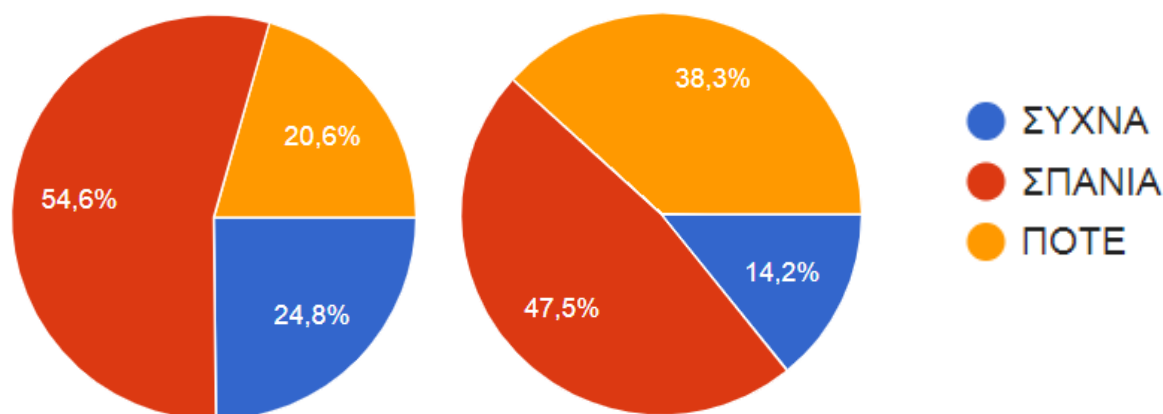
ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΣΚΗΣΕΩΝ
ΕΚΚΕΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΟ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

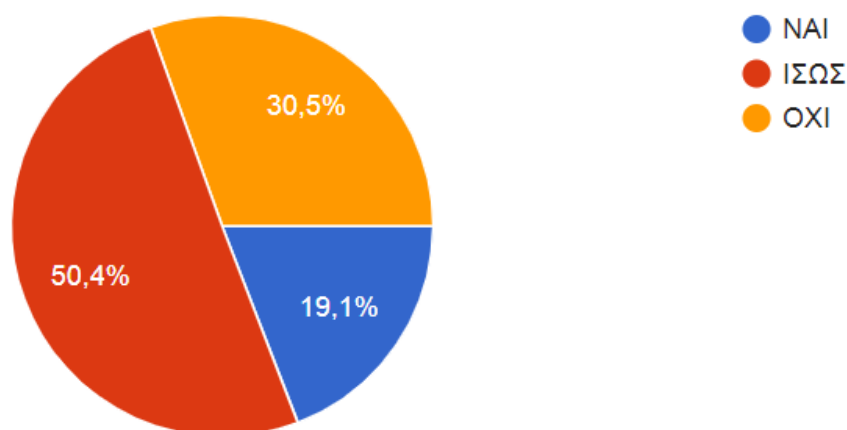
4) Σύμφωνα με τα αποτελέσματα οι περισσότεροι μαθητές (52,5%) σπάνια επισκέπτονται ιστοσελίδες στο διαδίκτυο για να ενημερωθούν σχετικά με τις ενέργειες αντιμετώπισης σε περίπτωση κάποιας μαζικής καταστροφής.

5) Επίσης, σύμφωνα με τους μαθητές, σπάνια γίνεται στο σχολείο του Γενναδίου ενημέρωση σχετικά με τον εξοπλισμό που θα χρειαστεί σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, αλλά και σχετικά με το που φυλάσσεται ο εξοπλισμός.

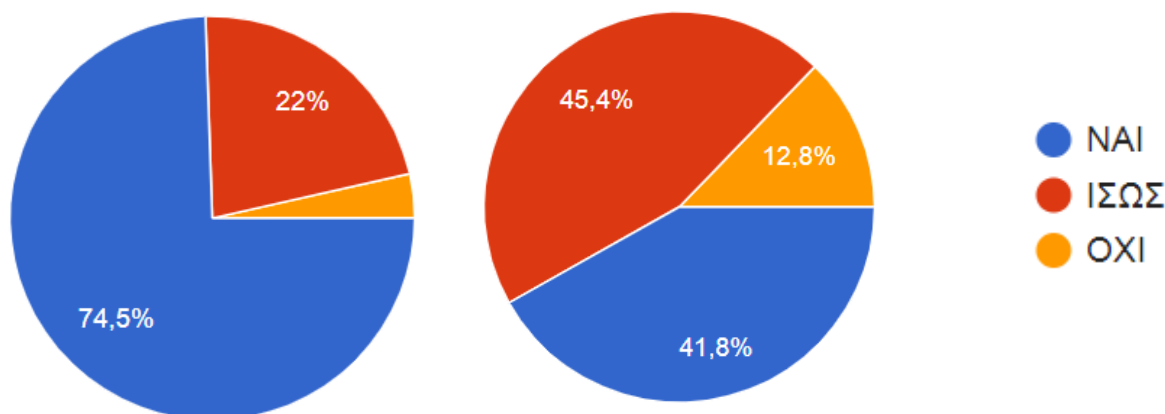

6) Στην ερώτηση αν γίνεται ενημέρωση σχετικά με το πώς χρησιμοποιείται ο εξοπλισμός που θα χρειαστεί σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών (46,1%) απάντησαν ότι δεν γίνεται ποτέ, ενώ το 12,1% απάντησε ότι γίνεται συχνά.

7) Στην ερώτηση αν υπάρχει κάποιο πρόγραμμα στο σχολείο για την αντιμετώπιση της ψυχικής κατάστασης του μαθητή μετά από ένα συμβάν μαζικής καταστροφής το 50,4% των παιδιών απάντησαν ότι ίσως υπάρχει, επομένως δεν γνωρίζουν για την ύπαρξη κάποιου τέτοιου προγράμματος.

8) Τέλος, τα παιδιά ερωτήθηκαν αν τους δινόταν η ευκαιρία να βοηθήσουν σε περίπτωση ανάγκης (διανομή ρουχισμού, φαγητού κ.ο.κ.) και οι περισσότεροι μαθητές (74,5%) απάντησαν θετικά. Όμως, στην ερώτηση αν θα πήγαιναν σε κάποια εκπαίδευση για την αντιμετώπιση μαζικών καταστροφών οι θετικές απαντήσεις ήταν το 41,8%.

ΑΝ ΣΟΥ ΔΙΝΟΤΑΝ Η ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΓΚΗΣ (π.χ. ΣΕ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Ή ΡΟΥΧΙΣΜΟΥ) ΘΑ ΒΟΗΘΟΥΣΕΣ:

ΘΑ ΠΗΓΑΙΝΕΣ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ;

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, το 53% των ερωτηθέντων μαθητών δήλωσε ότι σπάνια γίνονται ενημερώσεις με θέμα τις ενέργειες που πρέπει να

ακολουθήσουν σε περίπτωση που γίνει μια μαζική καταστροφή και τα παιδιά βρίσκονται εντός του κτηρίου της σχολικής μονάδας. Τα σημαντικότερα προβλήματα που εντοπίζονται από την ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου είναι:

- Η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τις ενέργειες των παιδιών ανάλογα με την κάθε καταστροφή που μπορεί να προκύψει και
- Η ελλιπής ενημέρωση για τη σωστή χρήση του κατάλληλου εξοπλισμού που μπορεί να χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους στο σχολείο.

Μέσα από την έρευνα, εντοπίζονται διάφορα σημεία αδυναμιών σχετικά με την ενημέρωση των μαθητών σε θέματα που είναι ζωτικής σημασίας. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, αυτά τα θέματα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το επίπεδο ετοιμότητας των μαθητών σε θέματα μαζικών καταστροφών δεν είναι ικανοποιητικό.

Επίσης, ενδιαφέρον δείχνουν τα αποτελέσματα σχετικά με την εκπαίδευση των μαθητών σε θέματα που αφορούν συμβάντα με πολλαπλά θύματα. Το ενδιαφέρον των παιδιών για την παρακολούθηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων εκτός σχολείου δεν είναι αρκετό, επομένως το σχολείο θα πρέπει να εντάξει κάποιο πρόγραμμα υποχρεωτικής εκπαίδευσης και ημερίδες συνεχούς ενημέρωσης για θέματα που αφορούν την ασφάλεια των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια διδακτικών ωρών, καθώς και ημερίδες συνεχούς ενημέρωσης για τη διαχείριση τέτοιων συμβάντων.

Στο τμήμα της έρευνας που εστιάζει στους σεισμούς ιδιαίτερο ενδιαφέρον δείχνει ότι οι περισσότεροι μαθητές γνωρίζουν ότι πρέπει να μπουν κάτω από τα θρανία τους, ενώ λίγοι πιστεύουν ότι μπορούν να προστατευτούν εάν καθίσουν σε εμβρυϊκή στάση δίπλα σε μεγάλα έπιπλα. Αυτή είναι μια θεωρεία γνωστή ως το «τρίγωνο της ζωής- triangle of life» του Doug Copp, ενός επικεφαλής διάσωσης και διευθυντή καταστροφών της American Rescue Team International (ARTI), στην οποία υποστηρίζεται ότι όταν καταρρέουν κτήρια λόγω σεισμικών δονήσεων τα κομμάτια της οροφής μπορούν να συνθλίψουν τα έπιπλα όπου μπορεί κάποιος να προστατευτεί από κάτω, ενώ αν παραμείνει κάποιος δίπλα από αυτά, τα συντρίμια με τα κατεστραμμένα έπιπλα θα δημιουργήσουν ένα κενό όπου θα είναι αρκετό για

να σωθεί [54]. Συμπερασματικά, λοιπόν, στο σχολείο του Γενναδίου οι μαθητές έχουν διδαχθεί ότι στην περίπτωση σεισμικών δονήσεων ακολουθείται η οδηγία, όλοι να μπουν κάτω από τα θρανία τους.

Σημαντικό συμπέρασμα που προκύπτει από την παρούσα μελέτη είναι στο θέμα που αφορά τις πλημμύρες. Τα περισσότερα παιδιά δήλωσαν ότι σε περίπτωση πλημμύρας θα έβγαιναν στους δρόμους για να αναζητήσουν βοήθεια ή θα διέσχιζαν τους χείμαρρους που προκύπτουν από τα νερά τις βροχής. Αυτό δηλώνει την χαμηλού επιπέδου παιδεία στα θέματα αυτά. Συμπερασματικά, λοιπόν, φαίνεται ότι οι μαθητές του συγκεκριμένου σχολείου δεν έχουν συζητήσει με τους γονείς ή τους εκπαιδευτικούς τους τα προβλήματα που μπορούν να δημιουργηθούν από μια φυσική καταστροφή, όπως είναι μια δυνατή και πολύωρη βροχή. Αυτό οδηγεί και στην έλλειψη αντίληψης των συνεπειών που θα έχουν οι πράξεις τους, όπως το να διασχίσει κάποιος μαθητής ένα χείμαρρο.

Το διαδίκτυο διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη ζωή των νέων. Από τις απαντήσεις των ίδιων των παιδιών σχεδόν σε όλα τα σπίτια υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο είτε υπάρχει ηλεκτρονικός υπολογιστής είτε όχι. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε πληροφορία και αν θελήσουν να συλλέξουν άμεσα. Αυτό θα μπορούσε να το εκμεταλλευτεί το σχολείο με διάφορα εκπαιδευτικά και διαδραστικά, ταυτόχρονα, προγράμματα για να ενημερώνονται οι μαθητές σχετικά με θέματα που αφορούν την ασφάλεια τους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Επίσης, μέσα από τα αποτελέσματα τις έρευνας βγαίνει το συμπέρασμα ότι οι μαθητές του σχολείου του Γενναδίου δεν γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση που παρευρεθούν στη σκηνή ενός τροχαίου ατυχήματος, αφού ένα σημαντικό ποσοστό θα μετακινούσε τους τραυματίες έξω από το όχημα γνωρίζοντας και μη τον τρόπο σωστής μετακίνησης ενός θύματος. Αυτό που θα μπορούσε να βοηθήσει τους μαθητές είναι η ενημέρωση μέσω του σχολείου και η συμμετοχή των παιδιών σε ασκήσεις διάσωσης θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων. Επίσης, διάφορες παρουσιάσεις και βίντεο θα κινούσε το ενδιαφέρον των μαθητών για εκπαίδευση.

5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο πλαίσιο της εκπόνησης της παρούσας μελέτης, διερευνήθηκε η ενημέρωση των μαθητών σχολείου της Νότιας Ρόδου που εξυπηρετεί μαθητές της ευρύτερης περιοχής σχετικά με τις ενέργειες που θα έκαναν για την αντιμετώπιση μιας μαζικής καταστροφής. Συγκεκριμένα, η έρευνα εστίασε στις ενέργειες σε περίπτωση τροχαίου ατυχήματος, σεισμού, πλημμύρας, τρομοκρατικής ενέργειας και πυρκαγιάς προκειμένου να διατυπωθούν προτάσεις για την σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση τόσο των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του σχολείου του Γενναδίου όσο και των εκπαιδευτικών.

Το θέμα της ασφάλειας των παιδιών που πηγαίνουν στο σχολείο έχει απασχολήσει πολύ διάφορες χώρες του κόσμου, με αποτέλεσμα να γίνονται συνεχώς έρευνες που αφορούν την πρόληψη, την ετοιμότητα και τη διαχείριση ενός συμβάντος πολλαπλών θυμάτων. Στα ελληνικά σχολεία όπως αναφέρθηκε παραπάνω, υπάρχουν σχέδια πρόληψης και αντιμετώπισης καταστροφών στα οποία ορίζεται ο αριθμός των υποχρεωτικών ασκήσεων ετοιμότητας που οφείλει κάθε σχολείο να διεξάγει κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Οι ασκήσεις ετοιμότητας αφορούν κυρίως τους σεισμούς και όχι τις υπόλοιπες μαζικές καταστροφές, όπως πλημμύρα, πυρκαγιά ή τρομοκρατική ενέργεια. Έχουν γίνει αρκετές έρευνες για θέματα φυσικών καταστροφών οι οποίες απευθύνονται κυρίως στους εκπαιδευτικούς. Ωστόσο, ελάχιστες έρευνες έχουν γίνει σε μαθητές, σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ασκήσεων ετοιμότητας μαζικών καταστροφών.

Σύμφωνα με έρευνα που έχει γίνει στην Αμερική [35], φαίνεται ότι στις αγροτικές και επαρχιακές πόλεις υπάρχουν ελλείψεις σχετικά με την ενημέρωση και την ετοιμότητα των σχολείων σε θέματα που αφορούν καταστροφές και μαζικά ατυχήματα. Υπάρχει όμως η δυνατότητα βελτίωσης με την συνεργασία των υπαλλήλων του σχολείου με τις τοπικές αρχές και με της αρχές που σχετίζονται με θέματα προστασίας από συμβάντα έκτακτης ανάγκης, ώστε να ενοποιήσουν τις προσπάθειές τους για να υποστηρίξουν τα σχολεία στην πρόληψη, την ετοιμότητα, την ανταπόκριση και την ανάκαμψή του σε περίπτωση μαζικής καταστροφής. Στις ΗΠΑ τα Υπουργεία Παιδείας και

Εσωτερικής Ασφάλειας παρέχουν χρηματοδότηση σε πολιτείες και σε τοπικές Αρχές για το σχεδιασμό διαχείρισης έκτακτης ανάγκης σε σχολικές μονάδες. Όπως προκύπτει από έρευνες που έγιναν στις ΗΠΑ [34], όπως και στην παρούσα μελέτη που αφορά σχολείο απομακρυσμένης περιοχής στο νησί της Ρόδου, φαίνεται να υπάρχουν αρκετές σημαντικές ελλείψεις εξοπλισμού έκτακτης ανάγκης, αλλά και εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και των μαθητών σε σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών. Μέσα από διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα οι μαθητές θα είναι σε θέση να χειριστούν, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, το βασικό εξοπλισμό για την κάθε περίπτωση. Επομένως, μέσω ημερίδων και σεμιναρίων θα εξοικειωθούν τα παιδιά με τις ενέργειες σε περίπτωση μαζικής καταστροφής.

Σύμφωνα με μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Λίβανο σχετικά με το πώς μπορεί να επηρεάσει η εκπαίδευση στη μείωση κινδύνου ενός σεισμού [53], επιβεβαιώνεται η ανάγκη των σχολείων για συμμετοχή σε ασκήσεις ετοιμότητας για τη μείωση της επικινδυνότητας σε συνεργασία με την τοπική κοινότητα. Αυτό θα μπορούσε να γίνει και στο σχολείο του Γενναδίου, όπου πραγματοποιήθηκε η συγκεκριμένη μελέτη. Με τη συνεργασία του σχολείου με την τοπική κοινότητα θα μπορούν να διενεργηθούν ασκήσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης όχι μόνο για τους σεισμούς, αλλά και για τις υπόλοιπες μαζικές καταστροφές που μπορούν ανά πάσα στιγμή να πλήξουν την κοινωνία και το σχολείο.

Τέλος, από τις διαπιστώσεις της παρούσας μελέτης καθώς και άλλων μελετών που ασχολούνται με παρόμοια θέματα, είναι επιτακτική ανάγκη να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα εκ μέρους του σχολείου σε συνεργασία με την πολιτεία. Έτσι θα υπάρξει η δυνατότητα δημιουργίας ασκήσεων προσομοίωσης που θα γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα στο σχολείο της περιοχής για να μπορέσουν οι μαθητές και το προσωπικό να ανταπεξέλθουν σε περίπτωση μιας μαζικής καταστροφής. Τέτοιου είδους δράσεις θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σε συνεργασία με το Ε.Κ.Α.Β., την Πυροσβεστική, την Πολιτική Προστασία και τον Ερυθρό Σταυρό. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί θα μπορέσουν να εκπαιδευτούν στα διεθνή πρότυπα και πρωτόκολλα που εφαρμόζονται για τη διαχείριση μαζικών καταστροφών ώστε να ανταποκριθούν σε ένα τέτοιο συμβάν.

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμη αναφορά για βελτίωση των αδυναμιών. Τέλος, θα ήταν χρήσιμη η περαιτέρω μελέτη του θέματος σε μεγαλύτερα δείγματα και αν είναι δυνατόν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και σε όλα τα σχολεία της χώρας, ώστε να αποτιμηθούν τα σχέδια διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία καθώς και η ετοιμότητα του συνόλου εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων, κάτι που όπως διαπιστώθηκε δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [1] Convery, I., Carroll, B., Balogh, R. (2014) Flooding and Schools: Experiences in Hull in 2007. *Disasters*, 39(1):146-65.
- [2] Levi L., Michaelson M., Admi H., Bregman D., Bar-Nahor R. (2002) National strategy for mass casualty situations and its effects on the hospital. *Prehosp Disaster Med*, 17(1):12–6.
- [3] Γαβριηλίδου Μ., Λαμπροπούλου Π., Αγγελάκος Κ. *Ερμηνευτικό Λεξικό Νέας Ελληνικής*. Οργανισμός εκδόσεων διδακτικών βιβλίων, Αθήνα.
- [4] ΕΚΑΒ ΡΟΔΟΥ, (2017) *Ημερίδα με θέμα «ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ»*, Ρόδος. Ανάκτηση Δεκέμβριος 2017 από http://www.ekabnews.gr/2017/12/blog-post_59.html
- [5] Κυπριάδη Σ., Δοντά Φ., Σαμαρά Ν. Συμβολή των νοσηλευτών στην αντιμετώπιση τροχαίου ατυχήματος στο ΤΕΠ Γ.Ν. Ρόδου. Ηλεκτρονική ανάρτηση στο *12^ο Επιστημονικό και Επαγγελματικό Νοσηλευτικό Συνέδριο, Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος, 8-12 Μαΐου 2019 Ρόδος*.
- [6] Αυξημένες κατά 6,9% οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στη Ρόδο το 2018. Ανάκτηση 10 Ιανουαρίου 2019 από <https://www.dimokratiki.gr/10-01-2019/ayximenes-kata-6-9-oi-afixeis-allodapon-toyriston-sti-rodo-to-2018/>
- [7] Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας, Τι είναι σεισμός;. από <https://www.oasp.gr/node/201>
- [8] NASA Space Place, (2019) What is an earthquake?. Ανάκτηση 27 Ιουνίου 2019 από <https://spaceplace.nasa.gov/earthquakes/en/>
- [9] United States Geological Survey (USGS), The Science of Earthquakes. Από <https://www.usgs.gov/natural-hazards/earthquake->

hazards/science/science-earthquakes?qt-science_center_objects=0#qt-science_center_objects

[10] Φακές, Α. (2016) *Καταγραφή και Χαρτογράφηση των Σεισμολογικών Χαρακτηριστικών του Ελλαδικού Χώρου*. MSc Thesis, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

[11] Το Βήμα Team (2019) Οι μεγαλύτεροι σεισμοί που έχουν σημειωθεί στην Ελλάδα. Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019 από <https://www.tovima.gr/2019/07/19/society/oi-megalyteroi-seismoι-rου-exoun-simeiothei-stin-ellada/>

[12] Παράσχη, Τ. (2007) *Σεισμοί στον εθνικό και επαρχιακό τύπο*. MSc Thesis, Πανεπιστήμιο Πατρών.

[13] World Health Organization (WHO)
https://www.who.int/health-topics/floods#tab=tab_1

[14] Τράτσα, Μ., Λιάτσου, Ο. (2017) Φονικές πλημμύρες, η ιστορία επαναλαμβάνεται. Ανάκτηση 16 Νοεμβρίου 2017 από <https://www.in.gr/2017/11/16/greece/fonikes-plimmyres-i-istoria-epanalambanetai/>

[15] Λουλουδάκη, Ρ. (2019) Εννέα οι νεκροί από πλημμύρες στη Ρόδο τα τελευταία 25 χρόνια. Ανάκτηση 18 Οκτωβρίου 2019 από <https://www.rodiaiki.gr/article/424074/ennea-oi-nekroi-apo-plhmmyres-sth-rodo-ta-teleytaia-25-xronia>

[16] Το φαινόμενο της «αιφνίδιας πλημμύρας» και η τραγωδία στη Μάνδρα. Ανάκτηση 15 Νοεμβρίου 2017 από <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/3005121/to-fenomeno-tis-efnidias-plimmiras-ke-i-tragodia-sti-mandra>

[17] Euronews (2019) Ρόδος: Γυναίκα πνίγηκε όταν πλημμύρισε το σπίτι της. Ανάκτηση 25 Νοεμβρίου 2019 από <https://gr.euronews.com/2019/11/25/rodos-gynaika-pnigike-otan-plymmirise-to-spiti-tis-kakokairia-girionis>

[18] CNN Greece (2020) Χαλκιδική: Κατολισθήσεις και πλημμύρες σε σπίτια και καταστήματα λόγω κακοκαιρίας. Ανάκτηση 05 Απριλίου 2020 από <https://www.cnn.gr/news/ellada/story/214099/xalkidiki-katolisthiseis-kai-plimmyres-se-spitia-kai-katastimata-logo-kakokairias>

- [19] International Terrorism and Security Research, Goals and Motivations of Terrorists Ανάκτηση από <http://www.terrorism-research.com/>
- [20] Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.), Ανάκτηση από <http://www.astynomia.gr/>
- [21] Newsroom (2002) Οι κυριότερες τρομοκρατικές ενέργειες που συνδέονται με τη 17 Νοέμβρη Ανάκτηση 4 Ιουλίου 2002 από in.gr
- [22] Εφημερίδα Ελευθεροτυπία (2014) Τα χτυπήματα του Επαναστατικού Αγώνα. Ανάκτηση 6 Ιουλίου 2014 από <http://www.enet.gr/>
- [23] Flash Team (2010) Τα χτυπήματα της “Σέχτας Επαναστατών”. Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2010 από <https://www.flash.gr/greece/1114611/ta-chtypimata-tis-sechtas-epanastatwn>
- [24] Newsbeast (2013) Τα πιο χαρακτηριστικά «χτυπήματα» των Πυρήνων. Ανάκτηση 10 Ιουνίου 2013 από <https://www.newsbeast.gr/society/arthro/542927/ta-pio-haraktiristika-htupimata-ton-purinon>
- [25] Newsroom (2010) Η «Σέχτα Επαναστατών» ανέλαβε την ευθύνη για τη δολοφονία του Σ.Γκιόλια. Ανάκτηση 27 Ιουλίου 2010 από in.gr
- [26] Fire security, (2004) Κατάταξη πυρκαγιών σύμφωνα με τη φύση του καύσιμου. Ανάκτηση από <http://www.firesecurity.gr>
- [27] Οι 10 πιο καταστροφικές πυρκαγιές που συγκλόνισαν την Ελλάδα τα τελευταία 30 χρόνια. Ανάκτηση 25 Ιουλίου 2018 από <https://city.sigmalive.com/>
- [28] Ρόδος: Αποπνικτική η ατμόσφαιρα λόγω της μεγάλης πυρκαγιάς -Ελπίδες ότι θα τεθεί σύντομα υπό πλήρη έλεγχο. Ανάκτηση 18 Ιουνίου 2016 από <https://www.iefimerida.gr/>
- [29] «Μάτι: Τα ντοκουμέντα μιλούν» - Οι συγκλονιστικοί διάλογοι της μοιραίας νύχτας. Ανάκτηση 02 Μαΐου 2019 από <https://www.kathimerini.gr/>
- [30] Διαχείριση Πυρκαγιάς / Καταστροφών / Ακραίων Φαινομένων στα Σχολεία (Κανονισμός). <https://edu.klimaka.gr/>
- [31] Δανδουλάκη, Μ. *Καλλικράτης, Πολιτική προστασία και αυτοδιοίκηση*. ΕΕΤΑΑ
- [32] Κούρου, Α. (2015) *Σχέδιο Μνημονίου Ενεργειών για τη Διαχείριση του Σεισμικού Κινδύνου σε Σχολική Μονάδα*. Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού Και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.), Αθήνα.

[33] Υπουργείο Εσωτερικών - Πολιτική Άμυνα, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού- Γραφείο Πολιτικής Άμυνας. *Μέτρα προστασίας μαθητών από διάφορους κινδύνους και συμφορές*. Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Κύπρος.

http://www.moec.gov.cy/politiki_amyna/politiki_amyna/epimorfotiko_yliko/metra_aftoprostasias/metra_kyndinoi_symfores.pdf

[34] Council on School Health (2008) Disaster Planning for Schools. *Pediatrics*, 122 (4): 895-90.

[35] Graham, J., Shirm, S., Liggin, R., Aitken, M. E., Dick, R. (2006) Mass-casualty Events at Schools: A National Preparedness Survey. *Pediatrics*, 117(1):e8-15.

[36] Central Intelligence Agency, *The world Factbook*

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gr.html>

[37] Ελληνική Στατιστική Αρχή «Ελλάς με αριθμούς Οκτώβριος- Νοέμβριος 2019» <https://www.statistics.gr/greece-in-figures>

[38] Eurostat, *Glossary: Island region*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Island_region

[39] Σπιλάνης Γ. (2010) *Η νησιωτικότητα και ο στρατηγικός σχεδιασμός στο νησιωτικό επίπεδο, στο «Ο Καλλικράτης στα Νησιά»*, έκδοση ΕΕΤΑΑ, σελ. 8-27.

[40] Κωστόπουλος, Α., Κωτουλοπούλου- Κωστοπούλου, Β. (1982) *Γεωγραφία Ελλάδας Δ' Δημοτικού*. Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα

[41] Γιαννόπουλος, Γ. (2006) *Δωδεκάνησος, Η Γένεση Της Ονόματος Και Η Αντιμετώπιση Του Από Της Ιταλούς*. *Eoa kai Esperia*, 6, 275-296. <https://doi.org/10.12681/eoaesperia.78>

[42] Ελληνική Στατιστική Αρχή «*Δημογραφικά χαρακτηριστικά/ 2011, Πίνακας Β04. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση*» <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03/>

[43] Η ιστορία της Ρόδου

<http://www.rhodes2021.eu/v1/index.php/el/rodos/istoria>

[44] Το νησί των Ιπποτών <https://www.ellines.com/destination/12023-to-nisiton-ippoton/>

- [45] Μπογιάννος, Θ. (2007) *Η αληθινή Ιστορία της Ρόδου*. Ροδογνωσία, Βελτιωμένη έκδοση, Ρόδος, σελ.180.
- [46] Τα νέα της Δημοτικής Ενότητας Νότιας Ρόδου
<https://www.rhodes.gr/notia-rodos/>
- [47] Ελληνική Στατιστική Αρχή «Πίνακας αποτελεσμάτων ΜΟΝΙΜΟΥ Πληθυσμού-Απογραφής 2011»
<https://www.statistics.gr/2011-census-pop-hous>
- [48] ΠΠΙ Γενναδίου
- [49] Γενικό Νοσοκομείο Ρόδου
http://www.rhodes-hospital.gr/hospital_main.html
- [50] Γενικό Νοσοκομείο Ρόδου <http://www.terna.gr/activities/building/project-rhodes-general-hospital>
- [51] Γκαρτζώνης, Δ. (2019) Μόλις τρία ασθενοφόρα διαθέτει το ΕΚΑΒ στη Ρόδο!. Ανάκτηση 6 Αυγούστου 2019 από www.dimokratiki.gr
- [52] Ρουμάνης, Γ. (2020) Με μία χειρουργική αίθουσα το Νοσοκομείο Ρόδου!. Ανάκτηση 5 Μαρτίου 2020 από <https://www.rodiki.gr/article/432470/gr-roymans-me-mia-xeiryrgikh-aitoysa-to-nosokomeio-rodoy>
- [53] Baytiyeh, H. (2014) How can school education impact earthquake risk reduction in Lebanon?. *Education Business and Society Contemporary Middle Eastern Issues*, 7(2/3):120-132.
- [54] Lopes, R., American Red Cross response to "Triangle of Life" by Doug Copp

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1) ΦΥΛΟ:

- ΑΓΟΡΙ
- ΚΟΡΙΤΣΙ

2) ΗΛΙΚΙΑ:

.....

3) ΤΑΞΗ:

- Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
- Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
- Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
- Α' ΛΥΚΕΙΟΥ
- Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
- Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

4) ΣΕ ΠΟΙΑ ΧΩΡΑ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕΣ;

.....

5) ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΣΟΥ;

.....

6) ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΣΟΥ;

.....

7) ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΣΟΥ;

- ΔΗΜΟΤΙΚΟ
- ΓΥΜΝΑΣΙΟ
- ΛΥΚΕΙΟ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

8) ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΣΟΥ;

- ΔΗΜΟΤΙΚΟ
- ΓΥΜΝΑΣΙΟ
- ΛΥΚΕΙΟ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

9) ΣΕ ΠΟΙΑ ΧΩΡΑ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΜΗΤΕΡΑ ΣΟΥ;

.....

10) ΣΕ ΠΟΙΑ ΧΩΡΑ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΟΥ;

.....

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

2) ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΟΥ ΕΧΕΤΕ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΝΙΚΤΥΟ/ INTERNET;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

3) ΣΥΝΗΘΩΣ ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΣΑΙ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕ ΠΟΛΛΑ ΘΥΜΑΤΑ (ΜΑΖΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ);

- ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ
- ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

- ΑΠΟ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ
- ΑΠΟ ΕΝΤΥΠΑ
- ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
- ΑΠΟ ΦΙΛΟΥΣ
- ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ
- ΑΛΛΟ

4) ΣΥΝΗΘΩΣ ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΣΑΙ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ;

- ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ
- ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
- ΑΠΟ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ
- ΑΠΟ ΕΝΤΥΠΑ
- ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
- ΑΠΟ ΦΙΛΟΥΣ
- ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ
- ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ
- ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΡΧΕΣ (ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ, ΕΚΑΒ)
- ΑΛΛΟ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

1) ΤΑ ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΣΥΧΝΑ ΣΤΗ ΡΟΔΟ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

2) ΤΟΥΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

3) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ ΒΓΑΖΩ ΤΟΥΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ				ΔΙΑΦΩΝΩ
ΑΠΟΛΥΤΑ				ΑΠΟΛΥΤΑ

4) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ ΕΙΔΟΠΟΙΩ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΚΑΒ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ				ΔΙΑΦΩΝΩ
ΑΠΟΛΥΤΑ				ΑΠΟΛΥΤΑ

5) ΑΦΗΝΩ ΤΟΥΣ ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΥΣ ΝΑ ΒΛΕΠΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΤΡΑΒΑΝΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ				ΔΙΑΦΩΝΩ
ΑΠΟΛΥΤΑ				ΑΠΟΛΥΤΑ

6) ΑΝ Ο ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΑΦΑΙΡΩ ΤΟ ΚΡΑΝΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΔΩ ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ				ΔΙΑΦΩΝΩ
ΑΠΟΛΥΤΑ				ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΥΣ

1) Η ΡΟΔΟΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕΙΣΜΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ				ΔΙΑΦΩΝΩ
ΑΠΟΛΥΤΑ				ΑΠΟΛΥΤΑ

2) ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΔΟΝΗΣΗΣ ΜΠΑΙΝΩ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΘΡΑΝΙΟ ΓΙΑ ΟΣΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΔΙΑΡΚΕΙ Ο ΣΕΙΣΜΟΣ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ				ΔΙΑΦΩΝΩ
ΑΠΟΛΥΤΑ				ΑΠΟΛΥΤΑ

3) ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΚΑΘΟΜΑΙ ΣΕ ΕΜΒΡΥΪΚΗ ΣΤΑΣΗ ΔΙΠΛΑ ΑΠΟ ΜΕΓΑΛΑ ΕΠΙΠΛΑ.

1 2 3 4 5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

4) ΑΝ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕΙ ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΗΓΑΙΝΩ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΩ ΣΤΑ ΣΥΝΤΡΙΜΜΙΑ.

1 2 3 4 5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5) ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΠΟΧΩΡΩ ΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΦΩΝΑΖΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΝΑ ΜΕ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ.

1 2 3 4 5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6) Η ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΟΥ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΑΡΧΙΖΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΠΡΟΑΥΛΙΟ.

1 2 3 4 5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

7) ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣ ΤΗΣ ΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΔΟΝΗΣΗΣ ΠΛΗΣΙΑΖΩ ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΚΑΙ ΠΗΔΩ ΕΞΩ.

1 2 3 4 5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

8) ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΩ ΝΕΡΟ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΡΥΣΕΣ.

1 2 3 4 5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΥΜΜΗΡΕΣ

1) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΛΥΜΜΗΡΑΣ ΑΝΕΒΑΙΝΩ ΣΕ ΨΗΛΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΩ ΥΠΟΓΕΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ.

1 2 3 4 5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

2) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΛΥΜΜΗΡΑΣ ΒΓΑΙΝΩ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΖΗΤΩ ΒΟΗΘΕΙΑ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

3) ΖΗΤΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΜΟΥ ΝΑ ΜΟΥ ΔΕΙΞΟΥΝ ΠΩΣ ΚΛΕΙΝΕΙ Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΑΚΟΠΤΗΣ ΤΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

4) ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΠΟΧΩΡΩ ΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΦΩΝΑΖΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΝΑ ΜΕ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5) ΑΝ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕΙ ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΗΓΑΙΝΩ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΩ ΣΤΑ ΣΥΝΤΡΙΜΜΙΑ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6) ΔΙΑΣΧΙΖΩ ΤΟΥΣ ΧΕΙΜΜΑΡΟΥΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΝΕΡΑ ΤΗΣ ΠΛΥΜΜΗΡΑΣ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

1) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΨΑΧΝΩ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΦΥΓΩ.

1	2	3	4	5
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ				ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

2) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΠΡΟΣΠΑΘΩ ΝΑ ΜΕΙΝΩ ΨΥΧΡΑΙΜΟΣ.

1 2 3 4

5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

3) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΒΡΩ ΕΝΑΝ ΠΕΡΙΕΡΓΟ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΦΩΝΑΖΩ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΟΥΜΕ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

4) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΜΩΝ ΚΡΥΒΟΜΑΙ ΩΣΤΕ ΝΑ ΜΗΝ ΓΙΝΩ ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΕΝΩ ΚΡΥΜΜΕΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΕΡΘΕΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΦΩΤΙΕΣ

1) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΥΡΚΓΙΑΣ ΨΑΧΝΩ ΝΑ ΒΡΩ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΦΥΓΩ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

2) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΥΡΚΓΙΑΣ ΠΡΟΣΠΑΘΩ ΝΑ ΜΕΙΝΩ ΨΥΧΡΑΙΜΟΣ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

3) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΦΩΤΙΑΣ ΞΕΡΩ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Ο ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΡΑΣ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

4) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΦΩΤΙΑΣ ΠΙΑΝΩ ΤΟΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΡΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΞΕΡΩ ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΜΕΝΩ ΚΡΥΜΜΡΝΟΣ ΣΕ ΑΣΦΑΛΕΣ ΣΗΜΕΙΟ ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΕΡΘΕΙ Η ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΦΩΤΙΑΣ ΚΑΛΩ ΤΟ 199.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

7) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΤΡΕΧΩ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΩ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΜΟΥ.

1 2 3 4 5

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΚΑΘΕ ΠΟΤΕ:

1) ΣΥΖΗΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ ΣΟΥ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΝΟΣ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ ΜΕ ΠΟΛΛΑ ΘΥΜΑΤΑ (ΜΑΖΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ);

- ΣΥΧΝΑ
- ΣΠΑΝΙΑ
- ΠΟΤΕ

2) ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΣΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ;

- ΣΥΧΝΑ
- ΣΠΑΝΙΑ
- ΠΟΤΕ

3) ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ;

ΣΥΧΝΑ

ΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΤΕ

4) ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ/ INTERNET ΓΙΑ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΘΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΑΠΟΙΑΣ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ;

ΣΥΧΝΑ

ΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΤΕ

5) ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΟ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ;

ΣΥΧΝΑ

ΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΤΕ

6) ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ;

ΣΥΧΝΑ

ΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΤΕ

7) ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΥ ΦΥΛΑΣΣΕΤΑΙ Ο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ;

ΣΥΧΝΑ

ΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΤΕ

8) ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Ο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ;

ΣΥΧΝΑ

ΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΤΕ

9) ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΤΕΤΟΙΟ ΣΥΜΒΑΝ;

ΝΑΙ

ΙΣΩΣ

ΟΧΙ

10) ΑΝ ΣΟΥ ΔΙΝΟΤΑΝ Η ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΓΚΗΣ (π.χ. ΣΕ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Ή ΡΟΥΧΙΣΜΟΥ) ΘΑ ΒΟΗΘΟΥΣΕΣ;

ΝΑΙ

ΙΣΩΣ

ΟΧΙ

11) ΘΑ ΠΗΓΑΙΝΕΣ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ;

ΝΑΙ

ΙΣΩΣ

ΟΧΙ